

Tečaj XXXVII.

Rujan 1913.

Broj 9.

J. Čmelik

Šumarski list.

Organ

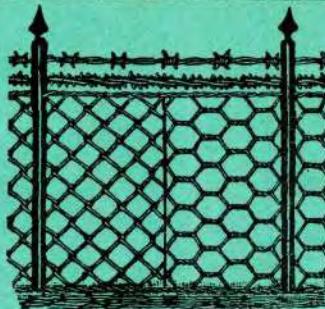
hrv.-slav. šumarskoga društva

Izдаје
Hrvatsko-slavonsko
šumarsko društvo.

Uredjuje
BOGOSLAV KOSOVIĆ

Izlazi svakog mjeseca.

ZAGREB 1913.
Naklada hrv.-slav. šumarskoga društva.

Br. 12 - 8

Ilustrovani cjenik
br. 225. badava i
franco!

Ograde iz žice

za vrtove, kuće, zvjerinjake, fasanerije itd.

Dvije tvornice, najizdašniji uspjeh.

Alpenländische Drahtindustrie

Ferd. Jergitsch Söhne,

Klagenfurt (poštanski pretinac
286) i Graz Göstingermaut i
Wien IV./1. Pressgasse 29.

12-9

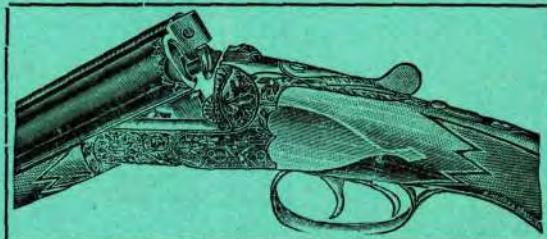
CJENIK 1913.

NOVOSTI
POPRAVCI
STRELJIVO

I. B. TVOR. DRUŠTVO ORUŽJA

„P. WERNIG“
BOROVLJE (FERLACH) KORUŠKA.

1867

Hrvatski cjenici i dopisivanje.

BROJ 9. U ZAGREBU, 1. RUJNA 1913. GOD. XXXVII.

ŠUMARSKI LIST

Preplata za nečlanove K 12 na godinu — Članovi šumar društva dobivaju list bezplatno, — Članarina iznosi za utemeljitelja K 200. — Za članove podupirajuće K 20. — Za redovite članove I. razreda K 10 i 2 K pristupnine. — Za lugarsko osoblje K 2 i 1 K pristupnine i za »Sum. liste« K 4 u ime preplate. — »Lugarski viestnik« dobivaju članovi lugari badava. Pojedini broj »Sum. liste« stoji 1 K. Članarinu i preplatu na list prima predsjedništvo društva.

Uvrstbina za oglaše: za 1 stranicu 16 K; za pol stranice 9 K; za trećinu stranice 7 K; četvrt stranice 6 K. — Kod višekratnog uvrštenja primjereni popust.

Uredjenje visokih pašnjaka po alpinskom uzoru.

M. Marinović, M. Sziget.

Drveće ima svoje odredjene zahtjeve prema tlu i klimi. Ako jedno i drugo u svakom pogledu odgovara tim zahtjevima razvija se drvo bezprikorno. Slabije tlo i hladnija klima odrazuju se u slabijem rastu drveća.

Tko se je jednom uspinjao na visoke bregove opazio je ovu poznatu činjenicu: Uspinjući se naime iznad stanovite visine biva visina drveća sve manja, krošnja se sve niže spušta, a sklop se sve većma razređuje. Ovdje ondje uvlači se medju drveće po koja čistina, na kojoj se skupio grmić borovice. Što više gore, čistine bivaju sve veće; drveće se pojavljuje u manjim hrpama, a krošnjā njegova spušta se do zemlje, dok stablo prima oblik piračinde.

I konačno nestaje visokog drveća. Čistine se sastaju prekrite visokom travom ili borovicom, koja kao gusti pokrivač prekriva nepregledne prostore bilo sama ili u društvu s alpinskim borom (*Pinus Pumilio*) i alpinskom johom (*Alnus viridis*). Ovdje ondje prekida jednoličnost po koje stabalce omorike ili ariša, koje se je usudilo uzdignuti krošnju svoju iznad ostalog, no u borbi sa silnim vjetrom ostalo je iznakaženo s mnogo suhih vršika.

U tim regijama, daleko od svagdanjih briga u čistom zraku s modrim nebom, gdje turista zaboravlja sve napore puta opojen prirodnim krasotama, mirisom i šarolikošću alpinskog cvieća i zadivljen tajnovitošću trublje alpinskog pastira, u dalekim visinama opraća se šumar alpinski od svijeta svoga, — od šume, jer tu počinje novi djelokrug njegovog zvanja — regija alpinskih pašnjaka. Ti pašnjaci nose zadnje zastupnike vegetacije, jer iznad njih prostiru se tek stijene vrhunaca visokih bregova s golim liticama i vječnim snijegom.

Tim pašnjacima posvećuju zapadni narodi osobitu pažnju, jer su oni podloga razvitku stočarstva i mlijekarstva, dakle njihove glavne privrede.

Uredjenje visokih pašnjaka, a time dizanje stočarstva postaje važno naročito u današnje vrijeme, kada laici sve većma zahtijevaju od šume ono, što im ona ne može dati, mjesto da posvete veću brigu povećanju produktivne vrijednosti livada i pašnjaka.

Ne ćemo se ovaj put baviti načinima, kojima se je htjelo pomoći stočarstvu uredjujući stanovite šumske oblike takozvane pašnjačke šume i šume s gajevima, niti ćemo opisivati melioraciju livada i pašnjaka, nego ćemo prikazati moderno uredjenje po nas šumare toliko važnih visoko-gorskih ili alpinskih pašnjaka.

Domovina alpinskih pašnjaka je Švicarska. Ondje je niklaklica alpinskog gospodarenja i ondje se je razvilo to gospodarstvo do svog vrhunca. Odanle su uzeli drugi narodi uzorke, koje su kod kuće prema svojim prilikama mijenjali i usavršavali. Ako tko motri moderno uredjenje njekojih erarskih visokih pašnjaka u Marmarošu u Ugarskoj, čudit će se, kako se je to gospodarstvo za par godina razvilo. No stvar je jednostavna. Kada je ministarstvo za poljodjelstvo god. 1902. poslalo par marmaroških šumara u Tirol i Švicarsku, da proučavaju tamošnja alpinska gospodarstva, pokupili su oni onde ono, što je najbolje bilo. I do čega su tamošnji narodi došli kroz stoljetno iskustvo, prihvatile se ovdje kao osnovka, na kojoj se danas

prilično brzim tempom razvija moderno alpinsko gospodarstvo na visokim pašnjacima Ugarske.

Pitanje je: zašto se uredjenje tih pašnjaka i čitavo alpinsko gospodarenje povjerava šumarima, koji su i onako preopterećeni u svojem zvanju, kad ta grana privrede zasijeca u zvanje čisto gospodarsko? Odgovor se nadaje sam od sebe, ako se zamislimo u bitnost alpinskih pašnjaka.

Kako vidjesmo, nisu ti pašnjaci nepregledni prostori obrasli travom, nego tratinu prekidaju veće ili manje skupine ili pojedini primjerci raznog alpinskog grmlja i drveća. Zato se i ne može povući oštra granica i kazati, gdje prestaje šuma a gdje počinje pašnjak, jer jedno u drugo tako rekući neopaženo prelazi. Obično se računa, da visoki pašnjaci počinju ondje, gdje je sklop toliko razredjen, da polovicu tla prekriva tratina a drveće je kržljavo, za tvorivo nesposobno, s krošnjom do zemlje.

Ta je visina obično oko 1500 m. Istina je, da se omorika uzdiže često i iznad 1600 m, a pašnjaci se spuštaju kad-kada i ispod 1000 m, no što slijedi iz toga potonjega? Slijedi to, da se gornja granica šume sve većma spušta.

Tome je uzrok devastiranje šume, neuredno i neprestano pašarenje na visokim pašnjacima i pohlepnost gorskih naroda za proširenjem pašnjaka na štetu šume, jer od pašnjaka imadu prividno veću korist.

K tome pridolazi i sama narav. Opora klima tako rekuć isključuje naravni podmladak šume. Ljeti silne kiše i prolomi oblaka, zimi debele naslage snijega (sl. 1. Visoki pašnjak Sesul 1726 m s 2 m debelim naslagama snijega) kada se otope, uzrokuju takove bujice, koje speru i ono malo tla, koje je dotie imalo uporište u šumi.

I onda nastaju lavine, morene i spuštanje tla, od toga pak nabujaju gorski potoci, koji divljom silom jure u doline, gdje kamenjem i muljem unište plodno tlo, komunikacije i druge plodove čovječjeg truda, a bregovi ostaju goli krš, t. j. oni ostaju ne samo neupotrebljivi s narodno-gospodarstvenog gledišta, nego su izvor novih i novih zala i nesreća. A da se zapriječe te

štete i tlo privede iznova kulturi, potrebni su više puta mili-juni i deceniji godina i neopisiv trud.

Ono zakržljavlo drveće, što pojedince strši na visokim pašnjacima, gusti kupovi borovice, neprohodne silesije alpinskog bora i zelena tratinu pašnjaka imadu dakle istu misiju, koju imadu zaštitne šume, dapače još veću, jer priječe zlo u samom zametku.

Sl. 1. Visoki pašnjak Sesul zimi (1726 m).

Da i nema drugih razloga, već ovi do sada navedeni razlozi jasno pokazuju, da se briga oko alpinskih pašnjaka ne može povjeriti drugom nego šumaru. Ta tko je većma pozvan nego šumar, da bdiye nad tim, da se gornji rub šume ne potiskuje niže; da veže siromašno tlo i zaprijeći dalnje propadanje njegovo, da na kršu uzgoji šumu, a onu na opasnim mjestima sačuva od propasti? Čija je zadaća, ako ne šumarova da uredjuje gorske potoke u samom početku, gdje im sila još nije tako razorna?

Zato se nitko ne čudi švicarskim zakonima, koji čitavo visokogorsko gospodarenje, tako pašnjaško kao šumsko, povjeraju jedino brizi svojih šumara.

Posve je naravno, da interesi marvogojsstva time ništa ne trpe, što pašnjacima upravljuju šumari. Šumarstvo pušta slobodne ruke tako marvogojsstu kao i mljekarstvu, i po mogućnosti podupire oboje. Jedino za tim ide ono, da se pašarenje obavlja razumno i da se način paše ne kosi s interesima i opstankom šuma i drugog zemljišta, koje se prostire pod visokim pašnjacima.

U ovo par redaka vidjeli smo, koliko zanimaju šumare alpinski pašnjaci Prelazimo na samo uredjenje njihovo.

Podlogu alpinskog gospodarstva sačinjavaju dakle pašnjaci, koji se prostiru iznad šuma sve do granice vječnog snijega. Na njima pase marva u čoporima i samo ljeti. Pašarenjem lišavaju se pašnjaci trave, koja bilo u obliku mlijeka i mlijecnih proizvoda, bilo kao meso dolazi na tržiste.

No oduzimajući godišnje pašnjacima travu, lišava se tlo godišnje onih mineralnih sastojina, koje je trava upotrijebila, a time slab snaga pašnjaka. Cilj pak naprednog gospodarenja mora ići za tim, da ne samo zaprijeći slabljenje tla, uzdržavajući njegovu produktivnu snagu, nego da tu snagu umjetno povećava.

Radnje, koje idu za tim ciljem možemo svrstati u dvije hrpe. Ako se na pašu pušta samo stanovit broj blaga, koje će svu travu popasti, ali neće u nestašici trave brstiti grmlje, koje je pozvano da brani tlo, ne popravlja se tlo izravno, ali se zaprečuje uništenje onog grmlja i same trave i time ako i neizravno, ipak vrši posao, koji štiti i popravlja tlo. Prvi je dakle posao neizravnog povećavanja vrijednosti tla reguliranje paše. S time savezno mora se jasno ustanoviti znakovima, gdje počinje pašnjak, gdje šuma. Nadalje ima se izračunati, koliko se marve smije pustiti na koji pašnjak, odrediti rok, kada se smije početi pasti i dokle se može pasti. Pašarenje se ima obavljati jednoliko, da ni jedan pašnjak ne bude previše popašen, niti da ne ostane nepopašena trava na njemu.

U svrhu naprednog gospodarenja imadu se na pašnjacima sagraditi valjane štale i majurski stanovi, pojilišta (napojišta) i

valovi (kopanje), a radi brzog transporta treba sagraditi dobre puteve.

Sve su to poslovi, koji su podloga naprednog gospodarenja, a koji ako i neizravno mnogo doprinose, da se povećava produktivna vrijednost tla pašnjaka.

Izravno povećavanje vrijednosti tla obuhvaća radnje, koje se i drugdje obavljaju, da se tlo popravi. Močvarni predjeli kanaliziraju se, dok se suho tlo natapa. Vododerine vežu se i pošumljuju; oslabljeno tlo, koje pokazuje znakove skore golijeti ogradjuju se i pošumljuje. Zaraslo tlo čisti se od grmlja i korova, neplodno od kamenja. Mineralne sastojine, koje je tlu oduzela trava, vraćaju se natrag djubrenjem (gnojenjem).

*

Pod pojmom »jedne alpe« ili »jednog visokog pašnjaka« (madjarski : havas) ima se razumijevati tako velik pašnjak, koji je u stanju kroz jednu ljetnu sezonu, (koja se obično uzima stotinu dana), davati stanovitom broju odrasle marve dovoljno paše, Taj se broj mijenja izmedju 25 i 250. Jedan takav pašnjak sačinjava jedno alpinsko gospodarstvo (havasgazdaság), no može se jedan veći pašnjak podijeliti i u više manjih gospodarstva, kao što se može opet više manjih pašnjaka sakupiti u jedno gospodarstvo.

Veličinu pojedinih gospodarstva, osim lokalnih prilika određuje intenzivnost gospodarenja, interesi mljekarskog gospodarstva i kakvoća tla.

Preveć velika gospodarstva nije dobro stvarati, jer se na njima djubrenje i popravljanje tla ne može provadjati tako intenzivno, kao na manjima. No uređenje pašnjaka zahtjeva velike investicije. Zato se ne može stvarati mnogo malih gospodarstva, jer bi time odviše porasli troškovi investicija i uprave.

Na dobrom tlu, koje potrebuje manje njege, mogu se stvarati veća, dok slabije tlo iziskuje manja gospodarstva, da se tlo uzmogne što intenzivnije popravljati.

Veličina alpinskih gospodarstva ovisi dakle o mnogo različitim prilika. Zato se ne može odrediti minimalna i maximalna

granica, koja se ne smije prekoračiti, jer nju za svaki pojedinji slučaj odredjuju lokalne okolnosti. Da ipak uzmognemo stvoriti neku sliku o veličini pojedinih gospodarstva, spomenut ćemo do sada uredjena gospodarstva u Marmarošu u Ugarskoj.

Od 45.163.58 kat. jutara visokih pašnjaka, koje sačinjava 130 »alpa« s posebnim imenom, uredjena su gospodarstva na 11 alpa s 4.600 k. jutara površine. Tih 11 gospodarstva sakupljeno je u pet centrala (o tom kasnije!) ovako:

1. Centrala Mencsil sastoji iz tri posebna gospodarstva:

Vis. pašnjak Mencsil s 377 jutara.

Vis pašnjak Sumjeszka s 425 jutara

Vis. pašnjak Koneczpolonina s 336·75 jutara.

3. Centrala Rohnyeszka:

Vis. pašnjak Rohnyeszka s 992·7 k. jutara.

Vis. pašnjak Harmanyeszka s 784·4 k. jutara

3. Centrala Terentin:

Vis. pašnjak Dumen s 191·62 k. jutara

Vis. pašnjak Terentin s 158·70 k. jutara

Vis. pašnjak Dorsina s 116·40 k. jutara.

4. Lutosza centrala:

Vis. pašnjak Lutosza s 614·84 k. jutara.

5. Centrala Pietrosz gruny (ovčarsko gospodarstvo):

Vis. pašnjak Pietrosz gruny s 180·3 k. jutara

Vis. pašnjak Ovasznicek s 397·8 k. jutara

Veličina pojedinih gospodarstva mijenja se dakle izmedju 116·4 i 992·7 jutara.

Jedan pašnjak od drugoga dijele naravne medje, većinom hrptovi. Pašnjaci se imaju od šume odijeliti vidljivim znakovima. Obično se upotrebljuju humke od zemlje ili kamena, u koje se usadi jak stupac.

Prigodom desetgodišnje revizije treba obnoviti i humke na pašnjacima i to ne samo u onom odjelu, gdje se revizija obavlja, nego na svim pašnjacima.

Da se paša na vis. pašnjacima obavlja jednolično i sustavno, dijele pojedine alpe ili pašnjake na više dijelova. Kod

te gospodarske podjelbe valja paziti, da dijelovi budu podjednaki, a medje naravne. Naravno, da se taj zahtjev može rijetko ispuniti, te se ili jednakost žrtvuje ili naravna medja. U posljednjem slučaju upotrebljuje se za medje kamenje, kojega se gotovo svagdje nalazi; vrst drvlja, kojega u blizini nema, visoke motke sa snopićem slame itd.

Ustanovivši samostalna gospodarstva i odredivši na svakom pašnjaku više dijelova, ima se izračunati jakost (produktivnost) svakog pojedinog dijela t. j. ima se ustanoviti za svaki dio, koliko raznolike marve može hraniti i kako dugo? Poznavajući vrijeme, koje je obično 100 dnevna pašna perioda, ima se odrediti broj marve, kojoj može dotični dio pašnjaka pružati dovoljno hrane tako, da ne trpi ni blago ni kakvoća pašnjaka.

Da se uzmogne odrediti broj marve razne vrsti dobe, koju je u stanju hraniti dio pašnjaka, morala se je ustanoviti jedinica pomoću koje se izriče jakost i vrijednost pašnjaka. Ta jedinica je takozvana »normalna jedinica«, pod kojom se razumijeva jedan komad potpuno razvijene rogate marve (krava, vol), koja je teška od prilike 4 q (mt. ct) Kad se kaže, da je jakost nekoga pašnjaka 80 normalnih jedinica, razumijeva se pod tim, da je taj pašnjak sposoban kroz jedno ljeto 80 komada marve hraniti tako, da kakvoća pašnjaka i njegova produktivna vrijednost neće ni najmanje oslabiti, a blago će naći na pašnjaku toliko hrane, da će se bezpikorno razviti.

No na pašnjacima nalazimo raznoliko blago, svake vrsti i dobe. Pošto se pak jakost pašnjaka izrazuje normalnim jedinicama, potrebno je pomoću slijedećih razmjernih brojeva pretvoriti raznovrsno blago u nor. jedinice.

1 krava, bik, vol, 2 god. staro june	1·0	nor. jed.
1 jun. ispod 2 god., a iznad $\frac{1}{2}$ god.	0·50	»
1 tele ispod $\frac{1}{2}$ god.	0·25	»
1 ovca ili ovan	0·20	»
1 ovogodišnje janje	0·10	»
1 svinja iznad $\frac{1}{2}$ god.	0·50	»
1 prase ispod $\frac{1}{2}$ god.	0·20	»

1 kobra sa ždrebetom	2·00	nor. jed.
1 konj iznad 1 godine	1·50	» »
1 zalučeno ždrijebe ispod 1 god. .	1·00	» »
1 mula ili magarac	1·00	» »

Množina trave pašnjaka procjenjuje se na više načina. Ako su poznati podatci o množini trave na 1 kat. jutru na susjednim pašnjacima ili livadama, koje leže u istoj visini, lahko povlačimo konzektivacije za pašnjake iste kvalitete. Ako nemamo takovih podataka ili ako se ne uzdamo u slobodnu procjenu okom na temelju iskustva, možemo procjeniti množinu trave pomoću pokusnih ploha od $\frac{1}{8}$ jutra. Potrebno je znati još, koliko svježe trave treba jedna normalna jedinica? Uzima se prama iskustvu, da jedna norm. jedinica treba na dan 12 kg. sijena. Toj množini sijena odgovara 30 kg. svježe trave. Prema tome treba nor. jedinica za 100 dana 30 q. trave. Znajući tako množinu trave na jednom pašnjaku i potrebu 1 jedinice, lahko se izračuna jakost ili vrijednost pašnjaka. Na slabijim pašnjacima dobije se množina trave, koja je potrebna za jednu norm. jedinicu s 5—7 kat. jutara pašnjaka, dok se na popravljenim pašnjacima dobiva ista množina trave poprečno s 2·35 kat. jutara.

Ti brojevi vrijede i za Švajcarske i za Tirolske alpinske pašnjake.

Više od određenog broja norm. jedinica ne smije se puštati na pašnjak. Jer ako je više blaga, nego što trava pašnjaka može hraniti, oslabit će blago i davat će manje mlijeka. Osim toga oslabit će tlo preveć popašenog pašnjaka, te će ondje prije ili kasnije nastati golijet.

Na jedan te isti pašnjak ne smiju se pustiti životinje različite vrsti, spola i dobe. Pašnjake običavaju sortirati prema tome, kakova životinja pase na njima.

Prema min. naredbi br. 114.562/I B, — 1911., koja propisuje način uređena i upravljanja visokih pašnjaka, koji spadaju pod djelokrug državnog šumarstva, imadu se odijeliti pašnjaci, na kojima pasu krave od onih, gdje su volovi, junice,

konji i ovce. Medju rogatu marvu može se pustiti u vrijednosti od 10% norm. jedinica konje.

Ovce mogu pasti na istom pašnjaku, gdje i janjići, no u posebnim čoporima.

Koze i bivoli ne smiju se na pašnjake puštati. Svinja se pako smije držati samo u tolikoj množini, koja je u stanju potrošiti mlječne otpadke švajcarija.

Kod odijeljenja pašnjaka prema vrsti i dobi životinja ima se paziti na to, da svaka životinja dobije takav pašnjak, koji po svom sastavu i travi najbolje odgovara naravi dolične životinje. Pašnjaci, koji su blizu švajcarijama i kojima nije tlo strmo, a trava je što može biti bolja, određuju se za krave muzare. Uzgojna, mlada marva zahtijeva takodjer dobru travu, no bregovi mogu biti nešto strmiji. Volovi ne vole strme brijebove, no zadovoljavaju se sa slabijom travom. Najudaljeniji, strmi pašnjaci, na kojima je i trava slabija, određuje se za ovce.

Uvjet valjanog gospodarenja na visokim pažnjacima je sustavno provadjanje paše. Često se dogadja, da dolnji dio pašnjaka mnogo niže leži nego li gornji dio i radi toga na istom pašnjaku ne kreće vegetacija u isto vrijeme. Radi toga se ne smije pustiti blago na jedan put na čitav pašnjak, nego po nekom redu, koji naravno ovisi o napretku vegetacije.

Kako je poznato, marva voli slabiju travu, pa ako joj je otvoren čitav pašnjak, birajući travu, više će se izgaziti, nego potrošiti. Jedno s ta dva razloga, a jedno radi sustavnog gnojenja dijeli pašnjake, kako smo već prije spomenuli, na dijelove, koja podjelba omogućuje provadjanje pašarenja po stanovitom redu.

Pašnjake dijeli obično na dva ili tri, obično na četiri dijela. Na tu podjelu uplivaju lokalne okolnosti, razvoj bregova i oblik pašnjaka. Ako se pašnjak prostire vodoravno u obliku uske pruge, onda se dijelovi nižu jedan uz drugi vodoravno. Ako je veća razlika u relativnoj visini izmedju dolnjeg i gornjeg kraja pašnjaka, mogu biti dijelovi jedan povrh drugoga.

Paša počinje na dolnjem dijelu, ili ako su dijelovi jedan uz drugi, na onom dijelu, na kojem vegetacija prije kreće.

Pravilo je, da se na gornji dio ide onda, kada se je ondje trava sasvim razvila i pase se dotle, dok trava na popašenom dolnjemu dijelu opet ne naraste. Pošto se trava iz početka slabije razvija, pase se manje vremena na svakom dijelu, koji prije na red dolazi, i razmijerno dulje na onom, koji dolazi kasnije na red.

Počinje se pašom na najnižem kraju dijela i nastavlja se u prugama, koje se nižu jedna uz drugu Polovica čorde pase na jednoj pruzi, na kojoj se jučer paslo, a druga polovica na friškoj. Kasno u jesen nesmije se trava odveć popasti, jer će mnogo trpjeti od mraza

Blago se goni na pašu, kada se tlo već osušilo, a trava narasla i ojačala, što biva redovito početkom lipnja i ostaje do sredine listopada.

Trajanje paše na pojedinim dijelovima pašnjaka računa se na ovaj jednostavan način. Uvezši podjelbu na dva dijela, bit će jakost nekog pašnjaka, koji je 600 kat. jutara velik, a nosi poprečno 10q po kat. jutru. $6000 : 30 = 200$ norm. jedinica. Trajanje paše na prvom dijelu, koji ima 290 kat. jutara, bit će $(\frac{290 \times 10}{30} \times 100) : 200 = 48$ dana (predpostaviši, da jedna pašna perioda traje 100 dana). Na drugom dijelu, koji je 310 kat. jutara velik, trajat će paša $(\frac{310 \times 10}{30} \times 100) : 200 = 52$ dana. Na prvom dijelu ne će se pasti 48 dana bez prestanka, nego n. pr. 18 dana. Zatim će se preći na drugi dio i trajat će pašarenje 32 dana. Za to vrijeme narast će trava na prvom dijelu, te se može preći onamo i pasti od 48 dana preostalih još 30 dana. Nakon toga prelazi se na drugi dio i ondje ostaje blago 20 dana, a nakon toga se stjera s pašnjaka.

Kod podjelbe na 3 dijela pase se ovim redom: Na donjem dijelu kakova 3 tjedna, zatim 4—5 tjedana na srednjem i isto toliko na gornjem dijelu. Iza toga se pralazi opet na donji dio i ondje ostaje blago do konca pašne periode.

Na četiri dijela rijetko dijele pašnjake. Tu podjelbu nalazimo obično kod pašnjaka, koji se nisko spuštaju. U tom slu-

čaju kose travu na prvom i četvrtom dijelu, dok blago pase na drugom i trećem dijelu (Tirol).

Odredjeni broj dana i ustanovljeni broj normalnih jedinica ne smije se prekoračiti. Ako se više blaga pušta na pašu, mora se vrijeme trajanja iste razmjerno smanjiti.

*

Moderno uredjene visokih pašnjaka ne da se ni pomisliti bez valjanih štala i majurskih stanova. Naglašuje se doduše načelo, da se blago ne smije razniježiti i radi toga da se ima što više držati na svježem zraku, a tek u slučaju nevremena da se pusti pod suše, koje imadu tek nadkrov, a inače su otvorene. No valjano uredjene staje ne raznježuju marvu, nego baš protivno: intencija je te uredbe, da marva bude što odpornija, no da se bez potrebe ne izlaže nevremenu.

Spomenuta već min. naredba o uredjenju visokih pašnjaka propisuje, »da se na onim pašnjacima, na kojima su sagradjene staje na početku i koncu pašne sezone i u jesen, kada su noći hladne, — a u slučaju hladnog vremena i kišnih dana i u ljetu, samo danju tjera blago na pašu, a preko noći da se drži u stajama. Ako pak kasno u proljeće ili rano u jesen padne snijeg ili za vrijeme dugotrajnih kiša i velikih oluja, ima se blago i danju držati u stajama. Isto vrijedi i za bolesnu marvu i bikove, koji se takodjer drže u stajama.

Važnost te odredbe znat će shvatiti onaj, koji pozna marmaroške visoke pašnjake, gdje je klima tako promjenljiva, da za najboljih ljetnih dana znade najednom zavijati sniježna mećava ili onaj, koga je kroz nekoliko sati pratila ledena kiša sa britkim sjevernjakom, koji bez otpora gospodari na otvorenoj površini marmaroških pašnjaka. Na takovom vremenu, u napola otvorenim sušama, mnogo bi trpjela marva, naročito steone krave i telici. Radi toga propisuje naredba, da se u prvom redu uzima obzir na krave muzare i mladu uzgojnu marvu.

U štalama može se blago lakše njegovati i čistiti. Tu ne стоји ono do trbuha u gnoju, nego na suhom podu.

Za vrijeme, kada je blago u štalama, može mu se pružati obrok, a ako se ima pri ruci stelje, može se i ona lakše davati u štalama, nego na drugom mjestu, premda stelja nije potrebna blagu na visokim pašnjacima. Zato treba u blizini pašnjaka držati livade, s kojih se sijeno nosi na pašnjak. Na jednu normalnu jedinicu računa se 0·1 kat. jutra livade.

Francuski gospodari upozoruju na jedan zanimiv probitak, skopčan s gradnjom staja. Za zločestog vremena blago se većma isparuje nego obično, a radi toga troši i više hrane. Gradnjom štala zaprečuje se to prekomjerno isparivanje, a time se štedi hrana. Osim tih razloga još je jedan, koji govori u prilog valjanih staja. U njima se naime skuplja gnoj, a taj je glavni uvjet za popravljanje pašnjačkog tla.

(Svršit će se).

Hrastova medljika.

Od Dr. Stj. Gjurašina.

Od nekoliko se godina pojavila u Evropi iznenadno na hrastovima medljika, jedna parasitska gljivica, koja se i u našoj domovini vrlo raširila. Nekako u isto vrijeme počelo se u nekim krajevima opažati, kako se hrastovi suše i propadaju. Kako hrastove šume u našoj domovini već danas predstavljaju veliki dio narodne imovine, a u buduće će još kud i kamo veći, zabrinulo se slavno uredništvo »Šumarskoga lista« u Zagrebu za njih tako, da je potaklo pitanje, što je uzrok tom propadanju hrastova u našoj domovini, a osobito, da li je tomu glavni uzrok spomenuta medljika, i što bi se dalo proti njoj učiniti. Slavni je rektorat kr. sveučilišta Franje Josipa I. za tražio je i od mene kao docenta botanike, na istom sveučilištu, mnjenje o tom pitanju. Tom sam se pozivu rado odazvao i ovđe iznosim, što se znade o tome pitanju.

Hrastova se medljika pojavila iznenadno god. 1907. mjeseca rujna u Francuskoj. Slijedeće se je godine raširila po većem dijelu Europe. U Italiji se pokazala 1908. (A. Trotter: La recente malattia delle Querce. Boll. soc. bot. ital. 1908. Bot. Centr. 1909. I.) i to više na sjeveru i u sredini, ali se pojedincе rasprostrla sve do Kalabrije.

E. J. Klein (Der Mehltau der Eiche. Naturaliste luxemburgois. 1910.) motrio je u Luksemburgu, da se je iznenadno pojavila medljika u proljeću 1908. iza što su puhali jugo-zapadni vjetrovi, zašto drži, da su je ovi donijeli sa zapada. Iste se godine pojavila u Švicarskoj (E. Fischer: Der Eichenmehltau in Schweiz. Zeitsch. f. Forstw. 1909. Bot. Cent. 1909.) po čitavoj Njemačkoj i to na zapadu i jugu jače nego na istoku, zatim u Belgiji, Engleskoj, Holandiji i većem dijelu naše monarkije (C. von Tubeuf: Nachrichten über Verbreitung des Eichenmehltaues im Jahre 1908. Naturw. Zeitsch. Forst und Landw. 1908. Bot. Centr. 1909.). U Galiciji se pojavila prvi puta 1909. (B. Namylowski : Neue Mitteilungen über d. Auftreten von zwei epidemischen Mehltau-krankheiten. Zeitsch. f. Planzenkrankheiten 1910. Bot. Centr. 1910. II.).

Kao i po ostaloj Evropi tako se je i u Hrvatskoj i Slavoniji pojavila hrastova medljika prvi puta 1908. Ja sam je prvi puta vidio u okolini vrbovačkoj mjeseca srpnja 1908. Inficirani su bili samo pojedini mladi hrastići i pojedini izdanci na starijim hrastovima. Malo iza toga opazio sam je i u okolini zagrebačkoj, takodjer samo na mlađim hrastovima i izdancima. Slijedeće se godine raširila medljika mnogo jače po domovini. Jovan Matić (Posljedice hrastove medljike (Eichenmehltau). Šumarski list 1910. 241—4) veli, da se medljika pojavila u Slavoniji mjeseca lipnja 1909. u velikoj mjeri, dočim slijedeće godine u znatno manjoj mjeri. Dr. Petračić (Oidium na hrastovim šumama. Šumarski list 1909.) veli, da se je prije sporadički pojavljivala, a 1909. da se je silno raširila. U šumariji Banova jaruga najjače da je zaražen 50 do 70 godišnji srez »Čertak«.

M. Steinhauz (Medljika hrasta (Eichenmehltau) Šumarski list 1910. 23—24.) je opažao 1910. u »Maloj Dubravi« vlastelinstva vukovarskoga medljiku mjeseca lipnja najprije na manjim hrastovima u hladu, dočim se je u kolovozu rasprostrila sve do vrhova. Uz to navadja, da ju je opažao u šumi »Otok« zemaljskoga dobra Božjakovina, u šumama uz željeznicu Zagreb—

Sisak, Brod—Vinkovci. Ivo K ö n i g (Sušenje hrastika. Šumarski list. 1911.) je opažao u okolini sisačkoj počamši od 1909. rasprostranjenje ove medljike, koju drži glavnim uzrokom sušenju hrastova.

Hrastova medljika napada lišće osobito evropskih vrsta hrastova, a gdjegdje i bukve. U Švicarskoj se je pojavila na *Quercus pedunculata, sessiliflora* a u Tesinu i na *Qu. pubescens* (C Fischer l. c.); U Italiji na *Quercus pedunculata, sessiliflora, Cerris* i *Ilex*, a štetna je osobito za mlade biljke (A. Trotter l. c.); u Francuskoj na *Quercus pedunculata, sessiliflora, Tozza*, a i na *Fagus silvatica*, dočim bi u Portugalskoj imala već od dulje vremena (još prije 1907.) dolaziti na *Qu. racemosa* (Griffon et Maublanc: Sur le blanc du Chêne. C. R. Ac. Sc. Paris 1908. Bot. Centr. 1909.). Po S. H ö c k u (Der Eichenmehltau, seine Verbreitung in Oestereich-Ungarn und seine Bedeutung in forstlichen Beziehung. Zeitschr. landw. Versuchswesen Oesterreich. 1910. 842.) bi imale naše vrste hrastova biti prilično jednake u otpornosti prema medljici, jedino riu se čini, da je *Quercus Cerris* nešto otporniji od *Qu. pedunculata* i *sessiliflora*. Nasuprot E. B o r e a u (Effets del' Oidium quercinum sur différentes espèces de Chênes. C. R. Ac. Paris 1908. — Bot. Cent. 1909. I. 280) tvrdi, da je u Francuskoj opažao nejednakost u odpornosti. Po njemu bismo imali ove stupnjeve: a) posvema odole medljici listovi od *Castanea vulgaris* i *Quercus suber*; b) Samo listovi na mladicama obole od *Quercus Ilex*, *Qu. sessiliflora*, *Fagus silvatica* i američkih vrsta *Quercus rubra* i *Qu. palustris*; c) nijedan list ne odoli medljici od *Quercus Cerris*, *pedunculata* i *Tozza*. Ipo Baumgarten u (Insekten- und Pilzschäden an den Eichenbeständen der Provinz Westfalen, Zeitschr. für Forst und Jagdw. 1912. Bot. Cent. 1912. 2.) bi našu vrstu *Quercus sessiliflora* dosta rijetko napadala medljika. Po tom bi od naših najraširenijih hrastova bio *Quercus pedunculata* jače podvržen ovoj bolesti, nego li *Qu. sessiliflora*.

Američke nasuprot vrste hrastova, koje se gdjedje i u Evropi sade, odole više manje ovoj bolesti. Guinier, Lepey-

rère i Couffon (L' oïdium du Chêne attaque-t-il tous les Chênes à feuilles caduques? La feuille des jeunes Naturalistes. 1908. Bot. Cent. 1909. I. 280.) su motrili, da američke vrste hrastova, koje sade gdjegdje u Francuskoj, jako odole infekciji ove gljivice. Samo je *Quercus rubra* pokazivao s donje strane listova, koji su potjerali u kolovozu, pojedine pjege od micelija. Kušajući umjetno prenijeti bolest na mlade listove, našli su, da se ispočetka micelij razvija, ali zatim brzo posvema iščezne. Druga američka vrsta *Quercus palustris* posvema odoli toj bolesti.

I na istoj biljci nijesu sve česti jednako podvržene medljici. Općeno je opažano, da su izdanci jače napadnuti od bolesti negoli drugi ogranci. (Gard: L' Oidium du Chêne pendant l' été et l' automme de 1908 dans le Sud-Ouest de la France Journ. Bot. 1908. Bot. Cent. 1909. I. 547.).

Hrastova je medljika gljivica iz prirodne familije Erysibaceja. Ova familija broji kakovih stotinu vrsta, koje su sve paraziti osobito na lišću angiosperma. Micel presvlači kao bijela plijesan epidermu lišća. Sastoji od tankih, razgranjenih končića, iz kojih na nekim mjestima tjeraju haustoriji obično u pojedine stanice epiderme, da njima medljika hranu za sebe iz njih crpe. Iz ovakovoga se micelija dižu u vis okomiti ogranci, kojima se na vrhu stvara niz okruglih ili dugoljastih konidija. Ovi postaju od kraja ogrankova tako, da se on odijeli jednim tinjem kao posebna stanica. Slijedeća se konidija opet stvori na isti način od preostaloga ogranka, pošto je ovaj opet nješto u duljinu ponarastao. Po tom su najstariji konidiji oni, koji su najudaljeniji od vrha ogrankova. Ovi se pomalo zaoble i napokon otkinu od onoga konidija, s kojim su se do sada držali. Uz dovoljnu se toplinu i vlagu uzduha stvaraju konidiji vrlo brzo i često u takovoj masi, da je od njih sav list posvema bijel, kao te je brašnom posut. Konidije su vrlo malene i lagane tako, da ih može i najslabiji vjetrić odnijeti. Padne li na zgodno tlo, na list biljke koja medljici prija, proklijat će i izrasti u novi micelij. Gdjegdje

su opažana u miceliju hrastove medljike, još jedna vrst rasplodnih tijelca, t. zv. gemme, kojim bi zadaća bila, kako konidije brzo gube kljivavost, da dadu slijedeće godine početak za nove generacije.

Vrlo često ne stvara gljiva drugih rasplodnih tijelca. Medljike, koje stvaraju samo konidije meću u posebni rod *Oidium*. Ali mnoge medljike stvaraju još jedan oblik rasplodnih organa t. zv. peritecije. To su više manje kuglasta, tamno obojena tijelca, koje je slobodnim okom vidjeti na listu kao tamne piknjice velike baš toliko, da ih je moći i bez povećala opaziti. Pod mikroskopom je još vidjeti na njima karakteristične privjeske u podobi niti, koje znadu biti na kraju razgranjene i zavijene, i služe kao dobro sredstvo za razlikovanje rodova i vrsta. U peritecijama se nalaze jedna ili malo njih mješinica t. z. askusa, u kojima se stvaraju spore, u pojedinim askusima 2—8 njih. Dočim prije spomenute konidije nastaju nespolnim načinom, to je za ove spore, što nastaju u askusima, u novije vrijeme dokazano, da nastaju spolnim načinom, načinom kako nastaju n. pr. klice u sjemenju višega bilja. Našlo se je pokusima, da konidije od medljike, ako ne dospiju na zgodnu podlogu, za kratko vrijeme izgube mogućnost da kliju, dočim spore iz peritecija mogu i poslije dugog vremena n. pr. slijedeće godine, kada nastupe povoljne prilike, klijati. Iz toga vidimo, da se medljike razmnažaju na dvojaki način: nespolnim konidijama (kamo možemo pribrojiti i gemme) i sporama, koje su nastale spolnim načinom u askusima, koji nastaju u posebnim plodovima t. z. peritecijima. Dočim se konidijima razmnaža medljika kroz ljeto, to spora, koje su nastale u askusima, može se vrsta zadržati i do druge godine, da dade, kada nastupe zgodne prilike, početak novim generacijama.

Sada da vidimo, kako je s rasplodnim organima kod naše hrastove medljike. Kako smo spomenuli pojavila se hrastova medljika napadno prvi puta u Francuskoj god. 1907., a slijedećih se godina raširila po ostaloj Evropi. Svagdje se pojavila

ispočetka samo kao Oidium. Mikolozi su se odmah pitali, da li se hrastova medljika slaže s kojim od prije poznatim Oidijem. Već je P. Hariot 1907. (Note sur un Oidium du chêne. Bull. Soc. mycolog. France. 1907.) upozorio, da se konidijalni aparat hrastove medljike najvećma slaže s onim već od prije poznatim od vrste *Microsphaera Alni*. A. Trotter drži (La recente malattia delle Querce. Bull. Soc. bot. ital 1908. Bot. Centr. 1909. I.), da se po svoj prilici slaže s *Oidium quercinum* Thümen, kojega su otkrili 1878. u Portugalskoj na *Quercus robur*, a možda pripada obliku s peritecijima od *Microsphaera quercina* Schwein. Isto su tako najprije Griffon i Maublanc (C. R. Ac. Science. Paris. 1908. Bot. Centr. 1909. I. 280) držali, da je identičan s *Oidium quercinum* Thümen. Ako taj Oidium pripada obliku s peritecijima *Microsphaera Alni* (*M. penicillata* Wall.), koji je poznat od prije s johe, kako to hoće Hariot, misle da mora biti medljika s hrasta specializovan oblik (kako je Salmon dokazao za neke druge Erysibaceje), jer su opažali, da su johe, koje su rasle medju hrastovima, koji su obolili od medljike, ostale od nje netaknute, pače se ni umjetno nije dala medljika na njih prenijeti. B. Namyslowski navodi (Neue Mitteilungen über das Auftreten von zwei epidemischen Mehltaukrankheiten. Zeitsch. f. Pflanzenkrankheiten 1910. Bot. Centr. 1910. II.), da su konidije medljike s hrastova u Galiciji nešto veće, nego li otprije poznate vrste *Oidium quercinum* Thümen, što isto konstataje i G. Höck (Der Eichenmehltau, seine Verbreitung in Oesterreich-Ungarn. Zeitschr. landw. Versuchswesen Oesterreich. 1910. Bot. Centr. 1911. II.), za što drži, da je to posebni varietet, komu je radi gemma, koje producira, dao ime *Oidium quercinum* var. *gemma parum*. God. 1910. su Griffon i Maublanc (Le blanc du Chêne et l' Oidium quercinum Thümen. Bull. Soc. mycolog France. 1910. Bot. Centr. 1910. II. 329.) došli do zaključka da je hrastova medljika do tada neopisana nova vrsta, kojoj dadoše ime *Oidium alphitoides* Griff. et

MaUBL. Kada su godine 1911. otkrili Armand i Foëx u départementu Gard u Francuskoj peritecije ove medljike, htje- doše ti isti autori, da i oni pripadaju još neopisanoj do tada vrsti roda *Microsphaera*, kojoj dadoše takodjer ime *Microsphaera alphitoides* Griff. et MaUBL. (*Les microsphaeres des Chênes et les peritheces du blanc du Chêne.* C. R. Ac. Sc. Paris 1912 i Bull. Soc. mycolog. France. 1912. II. 436.) Medjutim P. Vuillemin (Bot. Centr. 1912. II. 436.) upo- zoruje, da su obilježja, kojima bi se po ovim autorima imala razlikovati hrastova *Microsphaera* od johine, vrlo promjenljiva, kako je već otprije poznato i za druge *Microsphaere* (vidi n. pr. P. Magnus: *Der Mehltau auf Syringa vulgaris in Nord amerika.* Berichte d. deutsch. bot. Geschl. 1898. 63—64.). Mnijenje nekih, kao E. Pâquea (Bull. Soc. mycol. bot. Belgique. 1908. Bot. Centr. 1909. I. 570), da hrastova medljika pripada vrsti *Phyllactinia corylea* (Pers) Karsten, nema nikakove prave podloge, jer su ove vrste konidiji i periteciji sasma drugojačiji, nego su oni od hrastove medljike.

P. Magnus, jedan od prvih današnjih mikologa u Njemačkoj, drži kao i F. W. Neger, da hrastova medljika pripada davno već poznatoj *Microsphaera Alni*, koja je prešla na hrast s jedne druge biljke (*Zum Auftreten des Eichenmehltaus u Vereinschrift ges. Luxenb. Naturfreunde.* 1910. Bot. Centr. 1910. II. 385.). Slično je opažao P. Magnus za vrlo sličnu vrstu *Microsphaera Syringae* (Schwein) na običnom jorgovanu u Sjevernoj Americi (Ber. d. deutsch. bot. Gesell. 1898. 63.—69.). Obični jorgovan donesen je iz Evrope u Sjevernu Ameriku. Kada je bio P. Magnus jeseni god. 1897. u Sjevernoj Americi, palo mu je u oči, da je svagdje od St. Luosa do Washingtona i Nev-Yorka na običnom jorgovanu, kojega i tamo sade kao i kod nas u javnim nasadima, našao u obilju nekakovu Erysibaceju, što u Evropi nije nigdje opazio. Pomnim istraživanjem došao je do zaključka, da je u Sjevernoj Americi prešla na evropski jorgovan jedna američka Ery- sibacea ili s *Ilex decidua* ili s *Betula lutea* ili s *Corylus Ame- ricana* (l. c. 68.).

J. G. Arnaud i E. Foëx, koji su prvi otkrili 1911. peritecije hrastove medljike, drže, da pripadaju, usuprot mnenju Griffona i Maublanca, vrsti *Microsphaera quercina*, koju je opažao Passerini i motrio u Parmi već god. 1875., Mayor u Švicarskoj 1899., a to je ista vrsta, koja je još dobila imena *M. extensa*, *densissima*, *alphitoides* i *Alni*.

Po tom bi hrastova medljika pripadala vrsti *Microsphaera Alni* (D. C.) Winter, za koju se već od prije znalo, da dolazi na lišću od *Alnus*, *Betula*, *Viburnum Opulus*, *Rhamnus catartica* (Migula: Kryptogamenflora Bd. III. Pilze. 3. Theil. I. Abtheilung. 78). Ali se čini, da će ta vrsta *Microsphaere Alni* (D. C) Wint. predstavljati t. zv. kolektivnu vrstu, koja obuhvaća više vrlo sličnih oblika, koje još nije uspjelo, da se mogu točno razlikovati (vidi P. Magnus Ber. d. d. bot. Gesell. 1898. 67—68).

Kako smo već spomenuli, pojavila se hrastova medljika 1907. u Francuskoj iznenadno epidemiski. Ovo je potaklo pitanje: od kuda je ta medljika došla? Kako je srodnna trsova medljika (*Oidium Tuckeri*) donesena vrlo vjerojatno iz Sjeverne Amerike u Evropu, dovelo je neke na misao, da će tako biti i s hrastovom medljikom. Tako F. W. Neger (Ueber das epidemische Auftreten eines Eichenmehltaus in einem grossen Teile von Europa. Naturw. Zeitschr. f. Forst und Landw. 1908. Bot. Centr. 1909. I. 441.) drži, da je došla iz Amerike, po svoj prilici od *Microsphaera extensa* Cooke et Peck, koja tamo dolazi na *Quercus rubra*, *coccinea* i drugim hrastovima. Ali proti tome govori, što u Americi nije opažana medljika nigdje tako epidemiski kao u Evropi što je u novije doba opažano. Za tim, kako smo već čuli, na američke vrste hrastova, koje gdje u Evropi sade, ne prelazi posvema, ili ako se i počne na lišću razvijati, to je opet brzo nestaje. Mangin je opažao, da je američka vrsta *Quercus rubra*, koja je rasla medju evropskim hrastovima, koji su bili jako inficirani od medljike, ostala posvema slobodna od nje. Zato drži P. Magnus (Zum Auftreten itd.), da je ova med-

Ijika prešla u Evropi s jedne druge biljke na hrast. On misli, da se to dogodilo po svoj prilici negdje na iberskom poluotoku, jer se tamo već otprije znalo za *Oidium quercinum*, i što je Bureau opažao, da je *Quercus Tozzia* u zapadnoj Francuskoj najjače od svih hrastovih vrsta inficirana, koja vrsta imade glavno rasprostranjevanje upravo na iberskom poluotoku. Kako smo već prije spomenuli, slično je P. Magnus opažao za medljiku na običnom jorgovanu u Sjevernoj Americi. Međutim imade vijesti, da je bilo i prije hrastove medljike, tek što znamo, da nije dolazila u ovako epidemijskom obliku kao u najnovije vrijeme. Mérat u svojoj *Revue de la Flore parisienne* 1843. navadja jednu *Erysiphe quercus*, koja da dolazi na hrastovima pariske okolice. Ali po Salmonu, Harriotu i P. Magnusu (Zum Aufreten des Mehltaus itd.) vrlo je vjerojatno, da to nije bila današnja hrastova medljika, već *Phyllactinia corylea* (Pers) Karsten. Nasuprot su po Couffonu (Guinier, Lepeyrère et Couffon: *L'oïdium du Chêne* itd.) poljodjelci u Majeni zapamtili dvije epidemije medljike na hrastovima, od kojih je bila posljednja 1903.

(Svršit će se).

Pukove promjerke.

Od davnine uvedene su u šumarstvu promjerke od raznih šumarskih stručnjaka. Sve su te promjerke gradjene iz drva ili željeza; a glavno im je obilježje: da su dvokračne. Kako se s njima radi u šumi, poznato je svakomu, koji je radio kod šum. procjenbenih radnja. Ima ih: dobrih, spretnih, nespretnih, laganih, teških itd. Kako se komu koja promjerka svidja, takovu si i nabavi, pak ih nećemo dalje opisivati.

Godine 1910. stavio je g. k. r. z. e. m. šumarski nadzornik Mirko Puk u Zagrebu u promet svoju promjerku, za koju je izhodio i patent.

Glavna osnovka ove promjerke je: da je jednokračna.

Velika je dakle razlike Pukove promjerke, od gore spomenutih dvokračnih promjeraka; nu uporaba im je ista.

Ove promjerke t. j. ravnala iste, imadu duljinu od 40 cm. i 70 cm.; a sa izvlačnim ravnalom može se sa promjerkom od 40 cm. mjeriti promjer do 70 cm. — sa promjerkom pako od 70 cm. može se mjeriti promjer do 120 cm.; dočim je jedna promjerka od 40 cm. bez ravnala.

Pošto u šumi s tim promjerkama radim, želim ih opisati.

Glavno je kod njih: da su lagane i da se u ravnalo složiti mogu, a uslijed toga su i za transport prikladne. Promjerka sa izvlačivim ravnalom za mjerjenje promjera do 120 cm., sa dvije male promjerke do 40 cm. sačinjavaju garnituru od 3 promjerke, a složene su u torbici od nepromocivog platna, sa remenom za prevjes. Promjerka od 40 cm. sa izvlačivim ravnalom do 70 cm. dobiva se u posebnoj torbici, a najprikladnija je za lugarsku službu, da zamjeni „colstok“.

Prigodom uredajnih radnja, a naročito u mladim šumama, jako su uporabive one male promjerke, jer procjenitelj može sa dvije sile raditi. Ako se pri tom poslu naidje na deblja stabla od 40 cm., pri ruci nam je promjerka od 70 cm. sa izvlačivim ravnalom od 120 cm., pak nam stoga posao zapinjati nemože.

Sa malim promjerkama možemo u svim mladim šumama i branjevinama raditi sa dvije sile; a to nam je napredak i prištrednja na vremenu i novcu.

Sa dvokračnim promjerkama do 120 cm. duljine na ravnalu, nespretno je u takovim šumama raditi. Uvažiti moramo ali pri tomu, da možemo raditi samo sa jednom radnom silom.

Dobro uvježbani radnici i lugari neće sa jednokračnom promjerkom činiti pogrješaka, a rad će biti točan. Kod mnogobrojnih stabala gubi se ta pogrješka, a naročito na ukupni broj temeljnica izravnati će se sve pogrješke. Naročito vrijedi to kod procjene sa pokusnim plohamama. Kod debljih stabala do 120 cm. debljine, mogu nastati pogrješke, nu i ove se izjednače kod velikoga broja stabala. Ako procjenitelj kod vrednijih stabala, na radnike malo pripazi, to će i tih pogrješaka malo biti. Ta i kod dvokračnih promjeraka (starih) nastaju pogrješke, ako se krakovi ne slažu, te svaki na svoju stranu naginje.

»Svagdje treba paziti!«

Preporučam stoga ovu jednokračnu promjerku svim šumarima i interesiranim krugovima. Neka se obistini i kod nas Hrvata lozinka: »Svoj — k svome!«

G a š o V a c.

Izvještaj o redovitoj XXXVII. glavnoj skupštini hrv. slav. šumarskog družtva,

obdržavanoj dne 4. kolovoza 1913. u »Šumarskom domu« u Zagrebu.

U predvečerje glavne skupštine došao je veći broj učestnika u Zagreb, te se na večer sastao u posebnim prostorijama restauracije »Varoška pivnica« na prijateljski sastanak.

U 9 sati u jutro otvorio je I. društveni podpredsjednik velem. g. kr. odsječni savjetnik Robert Fischbach skupštinu, te je srdačnim riječima pozdravio skupštinare, moleći ih, da uznaštoje i budu u pomoći, da bi današnji rad skupštine bio od što veće koristi i na procvat društva. Nadalje srdačno pozdravlja zastupnike stranih društava i to kr. zem. šumar. nadzornika Vilima Dojkovića, koji zastupa hrv. zem. društvo gospodarskih i šumarskih činovnika u Osijeku, zatim g. Josipa Kollenca, koji zastupa hrv. slav. gospodarsko društvo u Zagrebu, a ujedno saopćuje, da je njega zapala čast, da na današnjoj skupštini zastupa hrv. slav. gospodarsko društvo u Osijeku i kranjsko-primorsko društvo u Ljubljani, što skupština uzimlje do znanja uz poklik: Živio!

Na predlog predsjedatelja izabran je perovodjom skupštinskog zapisnika šumarski povjerenik dr Vaso Vučković.

Po tom je društveni tajnik na poziv predsjedatelja pročitao slijedeći izvještaj o radu i djelovanju društvene uprave tečajem minule prošle godine 1912.—13.

Slavna skupštino!

O djelovanju upravljujućeg odbora u minuloj poslovnoj godini čast mi je slavnoj skupštini podnijeti slijedeći izvještaj:

Od posljednje glavne skupštine sastao se je upravljujući odbor 5 puta u svrhu rješenja redovitih tekućih posala, te je održao 3 redovite sjednice i to 16. prosinca 1912. te 14. travnja i 3. kolovoza 1913., zatim 1 izvanrednu sjednicu na dan 9. rujna 1912. i 1 konferencijsku sjednicu na dne 5. srpnja 1913.

Potanji rad društvene uprave na tim sjednicama vidljiv je iz odnosnih u stručnom organu u cijelosti objelodanjениh sjedničkih zapisnika, dočim od važnijih predmeta i zaključaka, koji su na tim sjednicama raspravljeni i stvoreni, navesti mi je slijedeće:

Pošto je dosadašnjim povjerenicima i zamjenicima povjereuika zaklade za uzgoj djece šumarskih činovnika u kraljevinama Hrvatskoj i Slavoniji iztekao trogodišnji mandat, to su na poziv zemalj. vlade označena dva člana uprave hrv. slav. šumarskoga društva, od kojih će jedan funkcirati u upravi rečene zaklade kao povjerenik, a drugi kao njegov zamjenik za buduće školsko trogodište 1913.-14. do uključivo 1915.-16. te će imati društvo kod razdjeljivanja potpora zastupati.

U sjednici od 14. travnja o. g. izabran je posebni pododbor sa zadatkom, da izradi i društvenoj upravi na daljnju raspoložbu podnese obrazac predstavke, upravljene na kr. zemalj. vladu glede ispravnog provadjanja al. 2 § 42. zak. o vodnom pravu; zatim da se ishodi općenita dozvola, da šumske uprave mogu same izvadjati ona odvodnjivanja, koja se kreću

unutar vlastitog šumskog posjeća. Isto tako, da se izradi predstavka, da imade i oblastni šumarski stručnjak sudjelovati kod izrade elaborata za odmjerjenje doprinosa kod svih obsežnijih odvodnja, kod kojih su na doprinos potegnuta i okolišna šumska zemljišta, da se tako doprinos za šumska zemljišta može odmjeriti u onom razmjeru, u kojem je za odnosno šumsko tlo odvodnjom doista nastala korist, a jednako da se postupa i kod odmjerjenja doprinosa za podignuće nasipa.

Povodom zaključka upravnog odbora obratilo se uredništvo na ovo-područne trgovačko-obrtničke komore za podavanje honoriranih mjesecnih izvještaja o cijenama šumskih proizvoda na tržištima, u svrhu, da bi se ti izvještaji objelodanjivali u Šumarskog listu za porabu društvenih članova kod analiza cijena i podataka za sastav novčane procjene stabala.

Nu željena se svrha nije mogla postići, te su rečene komore ocrtele razloge i zaprijeke, s kojih se redoviti ovakovi izvještaji ne mogu dobavljati. Tako je trgovačko-obrtnička komora u Zagrebu već prije i sama pokušala, kako bi za porabu drvotržaca došla u posjed redovitih izvještaja o položaju i cijenama drva na tržištima naše interesne sfere, ali je pri tom naišla na takove poteškoće i zaprijeke, da se to koristno nastojanje nije moglo ostvariti.

Kr. zemaljskoj vladi, odjelu za unutarnje poslove predložena su po prošlogodišnjoj glavnoj skupštini prihvaćena pravila društvene zaklade pod imenom „Literarna zaklada na uspomenu kr zemalj. šumarskoga nadzornika I. razr. Andrije Borošića“, te je tu zakladnicu hrv. zem. vlada na redbom od 18. veljače 1913 broj 81232 ex 1912. obnašla u cijelosti odobrili.

Ta je zakladnica objelodanjena u broju 7. Šum. lista od ove godine, a da bi njen koristno djelovanje moglo stupiti što prije u život, to je društvena uprava putem Šumarskog lista pokrenula akciju za povećanje zakladne imovine, a ujedno je u obrazac proračuna za god. 1914., koji se slavnoj skupštini danas predlaže na prihvrat, uvrstila prinos od 100 K.

Kr. zem. vladi odjelu za bogoštovje i nastavu iznajmljen je za namještenog pravog podvornika šumarske akademije stan u souterrainu sa istočne strane doma uz jednomjesečni odkaz i uz mjesecnu najamninu od 30 K, dočim je taj stan do sele bio iznajmljen privatnoj stranci uz mjesecnu najamninu od 25 K.

Ujedno je na poziv kr zemaljske vlade u sporazumu sa profesorima kr. šumarske akademije sastavljen i prihvaćen kućni red, te zapisnički točno određen djelokrug između podvornika i ostalih sluga pomagača šumarske akademije, te našeg društvenog pazikuće, u svrhu, da se između rečenog osoblja i pazikuće osujete trvanja i razmirice, koje su se dosad često povjativale. Taj je zapisnik odnosno kućni red predložen kr. zemalj. vladu odjelu za bogoštovje i nastavu na odobrenje.

Pošto su sada sve prostorije «Šumarskog doma» predane u najam kr. zemaljskom eraru u nastavne svrhe, te pazikuća nema više ni izdaleka onih dužnosti i kućnih posala, koji bijahu prije vezani sa mjestom pazikuće, to je dosadanju mu pazikući otkazano mjesto, a s tim u savezu i stan, kojeg je kao nagradu za obavljanje posala besplatno u »Domu« uživao, dočim su poslovi pazikuće povjereni jednom u domu nastanjenom pomoćnom podvorniku šumarske akademije uz mjesecnu nagradu od 20 K.

Stan pako dosadanje pazikuće preudešen je tako, da je jedna soba od tog stana oduzeta i zajedno sa bivšom pravnicom priredjena u društvene svrhe za pohranu šumarskih listova i ostalih nevezanih časopisa te inih u porabi nestojećih inventarnih predmeta, koji su do sad smješteni na tavanu i teško pristupačni. Preostali dio rečenoga stana, sastojeći se iz dviju soba i kuhinje, iznajmljen je jednom pomoćnom podvorniku akademije uz mjesecnu najamninu od 30 K.

Tako učinjenom raspoložbom tih stanova posve su zaštićeni materijalni interesi društva, jer se je na najamnini po odbitku za sadanje pazikuću navedene nagrade polučilo više za 180 K godišnje, a osim toga došlo do vrlo nužnih prostorija od dviju sobica za pohranu časopisa, a sama izvedba adaptacije stajala nas samo 40 K.

Na društvenoj zgradi obavljeni su samo manji neodgodivi popravci, a pošto je upravni odbor zaključio, da se na godinu svakako pristupi vanjskom poljepšanju društvene zgrade, najme obnovljenju fasade, što iziskuje veći izdatak, to je u obrazac proračuna za g. 1914. uvrštena i odnosna potrebna svota.

Poradi tehničkih poteškoća nije se mnoglo stvarno kazalo za Šumarski list do sada dogotoviti nu ove godine biti će dovršeno. Prvobitno bilo je određeno, da se rečeno kazalo imade sastaviti do uključivo godine 1910. Pošto je upravni odbor u sjednici od 16. prosinca 1912. zaključio, da se rečeno kazalo imade sastaviti i za godinu 1911. i 1912. te će prema tome i trošak za sastav kazala biti veći, to je u obrascu proračuna za g. 1914. odnosna stavka povиšena od 600 na 700 K.

Izdavačima internacionalne šumarske bibliografije ni do sada nije još isplaćena proračunom osjegurann svota od 150 K, pošto sve do danas nije definitivno odgovoreno o stavljennim uvjetima, o kojima je vezana isplata rečenog doprinosa, pače nije ni poznato, da li je izdanje rečene bibliografije u obće osjegurano.

S l a v n a s k u p š t i n o !

I ove godine poduprla je kr. zemalj. vlada odio za unutar poslove naše društvo doznačivši mu za promicanje društvenih svrha iz zemaljskih sredstava podporu od 1200 K, a poseb za izdavanje lugarskog vijesnika iznos od 400 K, na čem neka joj bude i ovim izražena najtoplja hvala.

U ime potpora na račun proračuna za g. 1912 razdijeljene su u oči Božića udovicama i siročadi društvenih članova slijedeće potpore:

I. Iz pripomoćne društvene zaklade, utemeljene u spomen nadšumara V. Köröskeny-a :

Tonki pl. Rukavina, udovi šumara ; Milki Gürtler, udovi šumara ; Ljudmili Heinz, siroti iza nadšumara ; Mariji Antoš, udovi šumara ; Evici Murgić, udovi lugara ; Dragojli Škorić, udovi lugara ; Staki Bobić, udovi lugara ; Petri Simić, udovi lugara ; Julijani Kordić, udovi lugara i Milki Mladjenović, udovi lugara, svakoj u iznosu od 50 K. ukupno 500 K.

II. Iz društvene imovine :

Terezi Krvarić, udovi kr. nadlugar ; malodobnim Jugović Gjuri i dr. ; Albini Čelija, udovi šumara ; Mariji Ilijić, udovi taksatora ; Mariji pl. Aue, udovi šumara i Pavlu Antoliću, umirovljenom lugaru svakom u iznosu od 50 K, ukupno 300 K.

Osim toga je zaključkom sjednice uprav. odbora od 14. travnja 1913. udovi Dragici Brosig podijeljena potpora u iznosu od 40 K iz društvenih sredstava na račun proračuna za god. 1913.

Društvena blagajna skontrirana je u tom vremenu 3 puta po I. predsjedniku društva i svaki puta pronadjena u najboljem redu, a tako isto i vodjenje društvenih računa.

Stanje društvene imovine, društvene pripomoćne zaklade utemeljene na uspomenu pok. nadšumara Vladoja pl. Köreskönyi-a, te društvene literarne zaklade utemeljene u spomen pok. zem. šumar. nadzornika Andrije Borošića koncem god. 1912. vidljivo je iz bilanca, otisnutih u broju 7. Šumarskog lista od ove godine, iz kojih proizlazi da iznose aktiva:

a) društvene imovine	188.542 K 24 fil.
b) pripomoćne zaklade	12.926 « 02 »
c) lirerarne zaklade	2.924 « 98 »

U odborskoj sjednici od 14. travnja 1913. odpisana je dužna zao-stala a neutjeriva članarina dvojice bivših članova u iznosu od 45 K.

Što se tiče uplate članarine, čast mi je izvjestiti, da je ova vrlo povoljna.

U ime članarine duguju do danas:

bivši članovi I. razreda	K 68 06
sadanji članovi I. razreda	« 1954.—
sadanji članovi II. razreda	« 407.—

što čini ukupno K 2429.06

a nade je da će taj dug biti do konca ove godine svakako većim dijelom a možebiti i posvema uplaćen.

Čast mi je nadalje izvjestiti, da se je presv. gosp. Marko grof Pe-jachevich prijavio za utemeljiteljnog člana hrv. slav. šumarskog društva.

Broj članova našega društva je danas slijedeći:

Začasnih 8 (od toga su 2 živa, a 6 već mrtvih), utemeljiteljnih 61 (od toga 41 živih, a 20 već mrtvih), članova I. razreda 301, prema 297 prošle godine, članova II. razreda 1035, prema 1017 prošle godine, osim toga ima pretplatnika za;

Šumarski list 37, prema 31 prošle godine, Lugarski vijestnik 18, koliko i prošle godine. Društveni organ Šumarski list tiska se u 550, a Lugarski vjesnik u 1600 primjeraka.

Članovi dobivali su te listove badava, pretplatnici uz pravilima odredjenu pristojbu, a osim toga je društvo davalо badava Šumarski list u zamjenu za razne listove, te raznim učevnim zavodima i klubovima djaka — i to u svemu sa 51 primjeraka, naprama 48 u prošloj godini.

Upravni odbor uvažio je molbu uredništva zabavno poučnog polu-mjesečnika »Hrvatska obitelj« na Rijeci glede medjusobne izmjene listova.

Sa stranim šumarskim i inim domaćim i susjednim društвima podržavani su ove godine isti dobri odnošaji kao i prije.

Na skupštini ug zem. šumarskog društva u Budimpešti, koja je obdržavana 15. prosinca prošle godine, zastupao je naše društvo II. podpredsjednik Josip Havas, kr. minist. savjetnik u Zagrebu. Nadalje su naše društvo zastupali na skupštini hrv. zemaljskog društva gospodarskih i šumarskih činovnika, koja je obdržavana u Požegi, naš član Aleksander Havlićek, kr. žup. šumarski nadzornik u Požegi; na skupštini hrv. slav. gospodarskog društva u Osijeku naš član Gjuro Cesarić, kr. žup. šumar.

nadzornik u Osijeku, dočim je mene zapala čast, da naše društvo zastupam na skupštini hrv. slav. gospodarskog društva u Zagrebu.

Za društvenu knjižnicu nabavljenе su minule godine slijedeće knjige:

1. Weinzirl Theodor Dr.: »Ueber die Zusammenstellung und Anbau der Grassamenmischungen.«

2. Krais Paul Dr.: »Die Hölzer.«

3. Koch Aleksander: »Kleinwohnhaus und sein innerer Ausbau.«

4. Oesterr.-Ungar. Holzhandels-Usancen.

5. Grünwald - Gardoš: »Die praktische Holzausnützung.«

6. Dunkelbeck: »Was der praktische Forstmann von der Theorie der künstlichen Düngung wissen muss.«

7. Helbig Maximilian: »Ueber Düngung im forstlichen Betriebe.«

8. String Josef: »Die Berasung und Bebuschung des Ödlandes im Gebirge.«

9. Forstliches Wörterbuch.«

Osim toga je p. n. gdja Marija udova Zigmundovsky poklonila društvenoj knjižnici 28 komada strukovnih knjiga starijih izdanja iz ostavine blagopokojnoga svoga supruga, a isto tako gdja Vilma udova Cernitzky 28 komada Oko polovinu od tih starih djela naša knjižnica nije posjedovala, pak je stoga taj poklon od lijepe vrijednosti. Plemenitim darovateljicama neka je stoga i ovim izražena srdačna hvala.

Temeljem zaključka upravnog odbora od 16. XII. prošle godine nabavljena su za knjižnicu uz cijenu od 90 K sva skripta, koja se od početka pak do sada rabe na kr. šumarskoj akademiji u Zagrebu — i to u svrhu praćenja historijskog razvijeta nauke, dočim su za šumarski muzej od gdje Marije Ettinger za iznos od 100 K prekupljeni otisci šumskog grmlja i drveća te zbirka pupova šumskog gzmlja i drveća, sabrana po njenom blagopokojnom otcu, šumarskom nadzorniku Josipu Ettingeru.

Slavna skupština!

Imadem da izvršim još jednu i to žalostnu dužnost, da Vas izvjestim o težkim gubitcima, koji su zadesili naše društvo.

Neumoljivom smrću izgubismo od prošle glavne skupštine utemeljiteljnog člana te bivšeg predsjednika i mnogogodišnjeg podpredsjednika našega društva velem g. Ferdu Zigmundovsky-a, kr. odsječnog savjetnika u miru, koji je preminuo u Zagrebu dne 9. prosinca 1912.

Dne 15. travnja o. g. nenadano je preminuo u Karlovcu naš revni i mnogogodišnji član, svima dobro poznati i obće štovani nadšumarnik otočke imovne obćine Šandor Perc.

No najveći gubitak zadesio nas smrću nikad neprežaljenoga, obljužljenoga i vrlo zaslужnoga našega predsjednika preuzviš. gosp. Marka grofa Bombellesa, koji je dne 8. rujna prošle godine na svom dobru u Zelen-dvoru kraj Varaždina izpustio svoju plemenitu dušu. U stručnom našem organu potanje je opisano, koju je zadnju počast hrv. slav. šumarsko društvo tim našim neprežaljenim pokojnicima, naročito našem milom predsjedniku iskazalo, a da im se i mi sa svoga mjesta odužimo dužnom postom, molim Vas, da ustavši se sa stolicu samnom zajedno uzkliknete: Slava im! Slava Marku grofu Bombellešu!

Ovim završujem, pak molim slavnu skupštinu, da izvoli ovo izvješće uzeti do znanja.

Pošto je taj izvještaj primljen bez primjetbe do znanja, prešlo se na 3. točku dnevnoga reda: Izbor društvenoga predsjednika.

Na predlog predsjedatelja skupština izabire per acclamationem za predsjednika hrv. slav. šumarskog društva presv. gosp. Marka grofa Pejacsevich-a. Ujedno zaključuje, da se novoizabranom društvenom predsjedniku otpošlige slijedeći brzozavni pozdrav:

»Presvjetlom gospodinu Marku grofu Pejacsevichu — Našice.

Danas zasjedajuća 37. glavna skupština hrv. slav. šumar. društva izabrala je jednoglasno Vašu Presvjetlost predsjednikom društva, s toga umoljava, da blagoizvolite izbor predsjedničta primiti i svoju odluku ovom društvu priopćiti.

Ujedno umoljava, da Vaša Presvjetlost blagoizvoli društvenog pokrovitelja Preuzvišenog gospodina grofa Khuena Hedervary-a u ime skupštine smjerno pozdraviti.«

Već po zaključku glavne skupštine stigla je od novoizabranog predsjednika, koji se je taj čas nalazio u Budimpešti, slijedeća brzozavka: »Ponudjen u mi čast predsjednika primam, zahvaljujući na odlikovanju i molim sve članove društva, osobito pak odbor, da moje nastojanje za procvat zelenih struka i domaćeg šumarstva izdašno podupre, kličući »Živio!« hrvatskom šumarstvu, izporučujem svima hvalu i pozdravlje! Marko grof Pejacsevich.

Točke 4 — 8. dnevnoga reda razpravljene su onako, kako je to navedeno u zapisniku o toj skupštini, koji donašamo na drugom mjestu.

Pošto je time dnevni red bio izcrpljen i skupštinski zapisnik ovjerovljen, to predsjedatelj zahvalivši prisutnim skupštinarima na ustrajnosti i sudjelovanju, proglašuje u 2 sata poslije podne skupštinu zaključenom,

Napomenuti je, da su glavnoj skupštini, tek što je ista zaključena, stigli jošte brzozavni pozdravi od srpskog šumarskog udruženja u Beogradu i kranjskog primorskog šumarskog društva u Ljubljani.

Glavnoj skupštini prisustvovala su slijedeća gg. članovi: Abramović Nikola; Adamek Ladislav, Agić pl. Oskar, Althaller Franjo, Bauer Vjekoslav, Beck Ivan, Bönel Vjekoslav, Bujan Josip, Budiselić Mijo, Brnjas Dragutin, Crnadak Milan, Čop Andrija, Čmelik Vilim, Demetrović pl. Juraj, Dojković Vilim, Dremil Oskar, Dmitrović Radivoj, Dodig Stevan, Duduković Milan, Erny Rudolf, Fischbach Robert, Frkić Stjepan, Fuksa Vaclav, Frusić Andrija, Grčević Ivan, Grdinić Matija, Grozdanović Milan, Georgijević Tošo, Hajek Bogoslav, Jakopec Josip, Jerbić Ivan, Jasić Dušan, Kosović Bogoslav, Kolibaš Rudolf, Kreč Milivoj, Kovač Petar, König Ivan, Lasman Dragutin, Layer pl. Šandor, Lazić Jovo, Maksić Ratislav, Majnaric Josip, Mark Ante, Matić Jovan, Metlaš Jovan, Markulin Ivan, Markić Milivoj, Nenadić Gjuro dr., Ostojić Dušan, Ogrizović Gedeon, Polaček Dragutin, Prpić Stjepan, Petračić Andrija dr., Prpić Petar, Perušić Andrija, Piršić Vilim, Paradjiković Gjuro, Renner Ante, Resz Antun, Rukavina pl. Rade, Rukavina Josip, Szentgyörgy Ljudevit, Stanković Veliko, Simić Stjepan, Stanojević Pavle, Stivičević Nikola, Sekulić Milorad Štefović Josip, Tölg Vilim, Trötzer Dragutin, Ugrenović Aleksander, Vlahović Ilija, Vučković Vaso dr., Vlatković Petar, Zec Dušan.

J. J-c.

Društvene vijesti.

Zapisnik spisan dne 14. travnja 1913. u »Šumarskom domu« u Zagrebu prigodom obdržavanja sjednice upravljuajućeg odbora hrv. slav. šumarskoga društva.

Prisutni: I. podpredsjednik Robert Fischbach, II. podpredsjednik Josip Havas, blagajnik Ljudevit Szentgyörgyi; odbornici Bona de Marino, König Ivan, Kosović Bogoslav, Čmelik Vilim, Dr. Nenadić Gjuro, Dr. Petračić Andrija, Metlaš Jovo, Tölg Vilim i tajnik Jakopec Josip.

Nakon što je predsjedatelj I. podpredsjednik Robert Fischbach u kratko pozdravio prisutne, prelazi se odmah na dnevni red, ustanovljen pozivom od 1. travnja 1913.

I. Čitanje zapisnika prošle odborske sjednice od 16. prosinca 1912.

Zapisnik uzimlje se bez primjetbe do znanja, a za ovjerovljenje istoga izabiru se odbornici Marino de Bona i Ivan König. Tom prigodom moli odbornik Ivan König za ovlast, da se obrazac predstavke, navedene pod točkom VI. zaključka, smije proširiti odnosno nadopuniti onamo, da bi se za šumska zemljišta i prigodom odmjerena doprinosa za podignuće nasipa imalo jednakost postupati kao i kod odmjerena doprinosa za odvodnje, jer su u mnogo slučajeva godišnje naplave za šume od velike koristi, pak im se naprotiv podignućem nasipa često nanosi znatna šteta. Odbor u načelu usvaja, da se u tom smislu odnosni obrazac predstavke nadopuni.

II. Izvješće o tekućem poslovanju.

1. Predsjedatelj saobćuje, da je danas prije podne preuzeo skontracijsku blagajnu, kojom su prigodom zaključeni blagajnički dnevnići:

1. društvene imovine sa gotovinom od	19.333 K 87 f.
2. pripomoćne zaklade » »	13.108 » 02 »
3 literarne zaklade » »	2.934 » 98 »

Svi ti ostatci nalaze se dijelom u vinkuliranim vrijednostnim papirima, a dijelom su uloženi u vinkuliranim uložnim knjižicama i to:

a) društvene imovine u vrijedn. papirima	14.000 K —
u c. c. ulož. I. hrv. šted.	5 114 » 29 f.
u blagajni gotovina	209 » 58 »
	ili ukupno 19.333 K 87 f.
b) pripomoćna zaklada u vrijedn. papirima	12.600 K — f.
u c. c. uložn. I. hrv. šted.	508 » 02 »
	ili ukupno 13.108 K 02 f.
c) literarna zaklada u vrijed. papirima	2 900 K — f.
u c. c. ulož. I. hrv. šted.	34 » 98 »
	ili ukupno 2.934 K 98 f.

Uzimlje se do znanja.

2. Savezno na zaključak uprav. odbora od 16. prosinca 1912. pod toč. II./9. u predmetu molbe Stjepana Kolenka za povratak uplaćene vodovodne pristojbe, čita se odpis kr. zemalj. vladnog odjela za bogoštovje i nastavu od 31. ožujka 1913. broj 161, kojim se potražuje, da se obzirom na to, što je vodovodna pristojba za stan, što ga je podvornik Stjepan Kolenko imao u najmu u zgradu »Šumarskog doma«, po zemaljskom eraru podmirena za vrijeme od 1. srpnja 1910. do konca siječnja 1913., da se za ovo vrijeme na rečeni stan odpadajuća vodovodna pristojba imade

zemalj. eraru povratiti. Ta pristojha iznosi 18 K 60 f. te je već i oda-slana kr. zemalj. eraru (Br. 43).

Uzimlje se do znanja.

3. Izvješće se, da je p. n gospodja Marija udova Zikmundovsky za društvenu knjižnicu poklonila 28 komada strukovnih knjiga iz ostavine blagopokojnoga svoga supruga, na čemu joj je od strane predsjedničtva pismeno izražena najsrdaćnija zahvala (Br. 22).

Uzimlje se do ugodnog znanja, a zahvala i zapisnički izrazuje.

4 Za društvenu knjižnicu nabavljeni su slijedeća djela :

a) Dunkelbeck. Was der praktische Forstmann von der Theorie der künstlichen Düngung wissen muss.

b) Helbig Maksimilian. Über Düngung im forstlichen Betriebe.

c) Josef String. Die Berasung u. Bebuschung des Ödlandes im Gebirge.

d) Forstliches Wörterbuch. Herausgegeben von der Redaction der deutschen Forstzeitung.

Uzimlje se do znanja.

5. Na točku III/4. zaključka prošle odborske sjednice izvješće se, da je gdjica Marija Ettinger izjavila, da nije voljna zbirku otisaka lišća šumskog grmlja i drveća, priredjenu po blagopokojnom otcu Šumar. nadzorniku Josipu Ettingeru odstupiti za ponudjenu joj svotu od 65 K, nu da je pripravna tu zbirku odstupiti za iznos od 100 K (Broj 118—1912).

Odbor ovlašćuje predsjedničtvo, da se rečena zbirka nabavi za društveni muzej za iznos od 100 K.

6. Savezno k zaključku prošle odborske sjednice pod toč. II/5. izvješće se, da je u mjesecu ožujku ove godine obavljena nadpohvalba ličilačkih radnja, izvedenih prošle godine na društvenoj zgradi po poduzetniku Josipu Vlašiću, pak pošto je pronadjeno, da su odnosne radnje solidno i prema pogodbi isvedene, to mu je izplaćen ostatak zasluzbine u iznosu od 50 K, koji bijaše pridržan u ime jamčevine. (Broj 125—1912).

Uzimlje se do znanja.

7. Izvješće se, da se je prema zaključku odbora od 2/VII. 1912. toč. VI/6. uredničtvu obratilo na trgovačko obrtničke komore za podavanje honoriranih mjesечnih izvještaja o cijenama šumskih proizvoda na tržištima, u svrhu, da bi se isti izvještaji objelodanjivali u »Šumarskom listu«, da se njima mogu poslužiti članovi kod analiza cijena i podataka za saстав novčane procjene stabala.

K jednu se čitaju dopisi od trgovačko-obrtničkih komora u Zagrebu i u Osijeku, u kojima se ističu razlozi, s kojih se redoviti ovaki izvještaji ne mogu dobavljati, jer naime ne ima mjesta ili tržišta, koje bi sa svojim cijenama bar donekle bilo mjerodavno za cijene ostalih tržišta, te što cijene drvu nijesu nigdje i nikada jednake, već se ravnaju prema glavnim prilikama drvarske trgovine i prema specialnom potraživanju i ponudjivanju na pojedinom mjestu. Trgovačko-obrtnička komora u Zagrebu navadja, da je već prije i sama pokušala, kako bi za obavještenje ovozemnih drvoržaca došla u posjed redovitih izvještaja o položaju i cijenama drva na tržištima naše interesne stere, ali je pri tom naišla na takove potežkoće, napose skupoće i nedostatne pouzdanosti izvjestitelja, dase ovo inače doista koristno nastojanje nije moglo ostvariti. (Broj 3—1913.).

Uzimlje se do znanja.

Točka III. Pretres raznih prisjelih podneseka.

1. Za članove I. razr. počam od 1. siječnja 1913. prijavljuju se:

Erban Ferdinand, nadšumar u Buču, z. p. Kamensko; Freudenreich Alfred, vlast. šumar, u Macelju; Haueise Levin, žup. šumar, nadzornik u Zagrebu; Tropper Ivan, šum. vježbenik brodske im. opće; Marijan Petar, šumar, vježbenik i Ostović Mato, akcesista otočke im. općine; Vilović Nikola protustavnik, Vojvoda Rikard akcesista i Idžočić Stanko akcestista gradiške imov. općine (Broj 35—1913.).

Pošto je Idžočić Stanko do sada kao lugar bio članom II. razreda to podjedno isti stavlja upit, imade li uz članarinu od 10 K jošte što nadoplatiti u ime upisnine.

Odbor prima najavljene za članove I. razr. a k jednu zaključuje, da i član II. razr. prigodom prelaza za člana I razr. imade u ime upisnine uplatiti pravilima odredjenu pristupninu od 2 K.

2. Kr. kot. šumar, u Zlataru A. Gerstman najavljuje za članove II. razr. trojinu lugara tamopodručnih zemlj. zajednica. (Br. 21).

Uzimlje se do znanja.

3. Čita se poziv hrv. slav. gospodarskoga društva kao središnje zadruge u Zagrebu za sudjelovanje kod glavne skupštine, koju će rečeno društvo obdržaveti dne 8. svibnja o. g. u Zagrebu. (Br. 45).

Odbor zaključuje, da na rečenoj glavnoj skupštini imade zastupati Hrv. slav. šumarsko društvo društveni tajnik, a podjedno ovlašćuje predsjedništvo, da eventualno učini razpoložbu, da na toj glavnoj skupštini bude naše društvo zastupano i po ostalim članovima hrv. slav. šumarskoga društva.

4. Uredništvo zabavno-poučnog polumjesečnika »Hrvatska obitelj« na Rijeci nudi svoj list u zamjenu za »Šumarski list« navodom, da im je želja, da budu dobro informirani o književnoj i znanstvenoj produkciji u svim hrvatskim i ostalim slavenskim zemljama. (Br. 5).

Odbor dozvoljava izmjenu listova.

5 Dragica Brosig udova nadšumara moli podporu radi bolesti svoje djece Viktora i Božene (Br. 46).

Odbor zaključuje, da joj se iz društvenih sredstava na teret naslova »podpore« odobrenog proračuna za god. 1913. podijeli podpora u iznosu od 40 kruna.

6. Čita se dopis kr. redarstvenog povjereničta za grad Zagreb od 27./II. 1913. broj 5841, kojim se priobćuje, da je kr. zemalj vlada, odio za unutarnje poslove u Zagrebu svojim rješenjem od 18. veljače 1913. broj 81282 ex 1912. potvrdila zakladnicu o zakladi hrv. slav. šumarskoga društva u Zagrebu pod imenom »Literarna zaklada« na uspomenn hrv. zem. šum. nadzornika I. razr. Andrije Borošića. (Br. 37.).

Uzimlje se na znanje time, da se uslovkom odobrenja providjeni zakladi list prema § 8. zakladnice imade pohraniti medju društvenim spisima i podjedno objelodaniti u društvenom organu »Šumarski list«.

Tom prigodom ujedno urednik napominje, da u »Šumarskom listu« nije jošte otisnuta ni zakladnica za uvođoj djece šumarskih činovnika u kraljevinama Hrvatskoj i Slavoniji, pak odbor k jednu zaključuje, da se za porabu članovima imade i ta zakladnica u društvenom časopisu otisnuti*.

* Naknadno ustanovljeno, da je ta zakladnica otisnuta u Š. I. god. 1907.

7. Čita se molba pomoćnog podvornika Stjepana Kolenka, koji se je početkom veljače o. g. izselio iz stana u »Šumar domu«, pak tim vodom moli, da mu društvo naknadi:

a) 37 K u ime povrata po njemu uplaćene pristojbe za potrošak vode počam od dana, od kada je u »Domu« po zemaljskom eraru namješten vodomjer;

b) 3 K za izdatak, što ga je navodno imao oko božića kod popravka štednjaka u kuhinji svoga stana i

c) 8 K za trud za izvanredni posao, što ga je imao kod čišćenja hodnika i stubišta, zamrljanih po ličilačkim radnicima prigodom bojadisanja prozora (Br. 11).

Odbor zaključuje, da se molitelj sa svojim zahtjevom pod a) i b) otputi i to glede naknade za vodovodnu pristojbu uputom na zaključak od danas pod toč. II/2., kojim je vodovodna pristojba za upitno vrijeme, odpadajuća na njegov stan, naknadno namirena kr. zemalj. eraru, a glede popravka štednjaka s razloga, što potreba toga popravka nije bila najavljena niti zatražena od upravitelja »Doma« i što je društvo u istoj godini već jednom dalo na svoj trošak upitni štednjak popraviti, dočim se glede nastalog izvanrednog čišćenja hodnika i stubišta zaključuje, da se pročelnici kr. šumarske akademije dostavi iznos od 9 K zamolbom, da ga razmijerno razdijeli medju ono podvorničko osoblje, koje je upitno čišćenje obavilo.

8. Savezno k zaključku od 16. prosinca 1912. pod toč. V. čita se odpis kr. zemalj. vlade odjela za bogoštovje i nastavu od 6. ožujka 1913. broj 692, kojim ista saopćuje, da ne reflektira na iznajmljenje stana, nastanjenog sada u souterrainu »Doma« po društvenom pazikući, a ponudjenog zemalj. eraru u nastavne svrhe uz godišnju najamninu od 500 K. (Br. 36).

— Odpis uzimlje se do znanja.

9. Nadalje se čita odpis kr. zemalj. vlade, odjela za bogoštovje i nastavu od 14. travnja 1913. broj 7143, kojim ista saobćuje, da u šumarskoj akademiji namjerava namjestiti pravoga podvornika, koji bi uživao stan u naravi, te da je pročelnictvo šumarske akademije ovlašteno, da za toga podvornika iznajmi sada prazan stan u souterrainu »Doma« na istočnoj strani, u kojem je do sada stanovao pomoćni podvornik Stjepan Kolenko — i to od polovice mjeseca travnja ove godine uz jednomjesečni međusobni odkaz i uz stanarinu od mjesecihi 30 K. Ujedno se istim odpisom primjećuje, da izmedju sadanjeg pazikuće šumarskog doma i pomoćnih podvornika šumarske akademije dolazi često do trvenja i razmiranica, a to poglavito s razloga, što djelokrug rečenoga osoblja nije točno odredjen, pak se ujedno hrv.-slav. šumarsko društvo umoljava, da odredi svoga pouzdanika, koji će, kad se novi podvornik useli, u sporazumu s profesorima kr. šumarske akademije zapisnički točno odrediti djelokrug podvornika i ostalih sluga pomagača, zatim družvenog pazikuće, a dotični zapisnik, odnosno prihvaćeni kućni red imati će se podnijeti kr. zemaljskoj vladu, odjelu za bogoštovje i nastavu na odobrenje (Br. 48).

S tim u savezu čita se i dopis pročelnictva profesorskoga zbora kr. šumarske akademije u Zagrebu od 17. ožujka 1913. broj 61, takodjer u pitanju uredjenja dužnosti pazikuće. (Br. 44).

— Odbor zaključuje, da prihvata ponudu o iznajmljenju upitnog stana uz navedene najamne uvjete i uz mjesecnu najamninu od 30 K, u kojoj je sadržan i najamni filir time, neka se kr. zemalj. erar umoli, da za vrijeme toga iznajmljenja nosi na isti stan i odpadajuću pristojbu za potrošak vode u iznosu od mjesecnih 60 filira.

K jednu se kao društveni pouzdanik određuje upravitelj doma tajnik Josip Jakopec, koji će sudjelovati kod sastavka odnosnog obrazca kućnoga reda i društvenoj ga upravi priobčiti na prihvat, a naročito imati paziti, da se tim kućnim redom ne dira u ona prava, što si ih je društvo gledе dužnosti čišćenja hodnika, napaljivanja svjetla, zatvaranja kućnih vrata itd. jur osjeguralo ugovorima, a do sada iznajmljenim prostorijama visokom kr. zemalj. eraru.

Točka IV. Eventualni predlozi.

1. Blagajnik priopćuje, da neki bivši članovi duguju još u ime članarine razne iznose, koje nikako neće uplatiti, a to su:

Dragutin Ott, kr. šum. inžimir u Škarama 117 K. Szimonffy Akos, kr. šum. inžimir u Kološvaru 22 K 06 fil., Braksator Helmuth, šum. inž. pristav nepoznati boravišta 25 K i Dragutin Wiethe, nadšumar u m. Gru-bišnopolje 20 K, te predlaže, da se te dugovine kao neutjerive odpišu.

— Odbor zaključuje, da se dugovine Braksatora i Wiethe odpišu, a ostale navedene dugovine utjeraju sudbenim putem, odnosno predbiležbom na zaplijenu plaće.

2. Blagajnik priopćuje, da slušatelj šumarstva Robert Resz, kojemu je zaključkom upravnog odbora od 9. kolovoza 1911. toč. III./3. podijeljen društveni jubilarni stipendij, počam od početka školske godine 1912./13. nije do danas podigao ni jedan štipendijalni obrok, a da društву nisu poznati razlozi, pak stavlja upit, kakova se raspoložba sa tom stipendijom ima učiniti, odbor zaključuje da se sa tom stipendijom pričeka do jeseni i tada glede nje učini dalnja razpoložba, a k jednu da se na otca stipendiste kr. šumar. povjerenika u Bjelovaru Antuna Resza stavi upit, zašto se taj stipendij ne podiže.

3. Tajnik stavlja upit, kamo bi se prigodom ovogodišnje glavne skupštine imao upriličiti skupni poučni izlet, da se za dobe mogu obaviti nužne pripreme i pregovori.

— Obzirom na sadanje sveobče vladajuće teške političke prilike, odbor ne nalazi uputnim, da se ove godine pravi veći poučni izlet, pak prepusta predsjedništvu, da u tom pogledu prema uvidjavnosti i prilikama eventualno samo učini shodnu raspoložbu.

4. Nadalje tajnik kao upravitelj »Doma« saopćuje, da je nastala potreba, da se vanjska strana društvene zgrade obnovi i oliči, pak stavlja upit, da li bi se to imalo učiniti već ljetos, ili pako jošte na godinu dana odgoditi?

— Zaključuje se, neka se prije svega opita za mnjenje kojeg građitelja, koliko bi u obće od prilike takav opravak stajao — te da će se konačno o tome u narednoj sjednici odlučiti.

5. Nadalje isti savezno k zaključku odbora od 4. kolovoza 1912. toč. III./6. predlaže, da se jedna soba od stana pazikuće oduzme i zajedno sa bivšom praonicom preudeši u društvene svrhe za pohranu starih šumarskih listova i ostalih časopisa, koji se sada pohranjuju na tavanu — i to obzirom na to, što kr. zemalj. erar ne reflektira na iznajmljenje upitnog

stana, kako je to izvješćeno u današnjoj sjednici pod točkom III./8., a od sadanjeg stana pazikuće i onako još uvijek preostaju 2 sobe i kuhinja sa nuzgrednim prostorijama.

— Odbor dozvoljava izvedbu ove adaptacije.

Pošto inih predloga nema, to predsjedatelj zaključuje sjednicu, a zapisnik ovaj ovjerovljuju u slijedećoj sjednici od 3. kolovoza 1913. izabrani odbornici: Vilim Tölg i Bogoslav Kosović.

Vilim Tölg v. r.

Fischbach v. r.

Bogoslav Kosović v. r.

Jakopec v. r.

Zapisnik XXXVII. redovite glavne skupštine hrv.-slav. šumarskoga društva, koja bje obdržavana dne 4. kolovoza 1913. u šumarskom domu u Zagrebu.

Nakon što je prvi podpredsjednik kr. odsječni savjetnik g. Robert Fischbach pozdravio nadošlu gospodu članove te zastupnike inih društava i to: hrv.-slav. gospodarsko društvo u Osijeku i kranjsko-primorsko šumarsko društvo u Ljubljani zastupana po predsjedniku današnje skupštine, zatim hrv. zemalj. društvo gospodarskih i šumarskih činovnika, zastupano po zemalj. šumar. nadzorniku g. Vilimu Dojkoviću, te hrv.-slav. gospodarsko društvo u Zagrebu, zastupano po odborniku istoga društva gosp. Josipu Kollencu, — otvara skupštinu.

Podpredsjednik imenuje perovodjom za vodjenje današnjeg skupštinskog zapisnika šumar. povjerenika dr. Vasu Vučkovića.

Tajnik društva kr. šumarski povjerenik Josip Jakopec čita izvještaj o djelovanju upravnog odbora za god. 1912./13., koji skupština uzimlje do znanja.

Zatim se na predlog predsjedatelja skupštine izabire per acclamationen za predsjednika hrv.-slav. šumarskoga društva presv. gosp. Marko grof Pejacsevich, te se zaključuje, da se brzojavno o tom obavjesti i pod jedno umoli, da izvoli izbor primiti i podjedno u tom slučaju brzojavno pozdraviti pokrovitelja društva preuzv. gosp. Dragutina grofa Khuen-Hedervarya.

Prelazi se na generalnu debatu proračuna za god. 1913./14.

G. zemalj. šumarski nadzornik Vilim Dojković predlaže, da se shodno preudesi način iskazivanja prihoda i razhoda pripomoćne zaklade, što se uzima na znanje.

Zatim predlaže, da se stavka 12 »Potpore« povisi od 200 na 400 K, što se nakon povedene rasprave ne prihvata.

Kod stavke 20 »vanredni trošak« predlaže isti, da se mjesto nabave vijenaca za pokojne članove odnosne svote privadaju pripomoćnoj zakladi, što se nakon rasprave prihvata.

Po tom se čita proračun prihoda i razhoda od stavke do stavke, koji se uz gore navedene opazke jednoglasno prihvata.

Na predlog šumarskog nadzornika Dojkovića povisuje stavka podpore iz pripomoćne zaklade od 400 K na 550 K.

Izvješće odbora ad hoc za izpitivanje društvenih računa i stanje imovine te pripomoćne zaklade, uzima se na znanje sa predlogom g. Dojkovića, da se uvjetni dug za gradilište šumarskoga doma imade evidentirati u zaključnom računu.

Prelazi se na izbor dvojice članova u odbor ad hoc za izpitivanje računa. Predsjedatelj predlaže gg. Vjekoslava Bubnja, računarskog revidenta, te Belu pl. Thuransky-a, kr. drž. računar. nadsvjetnika. Skupština predlog jednoglasno prihvata.

Ustanovljenje mjeseta, gdje će se obdržavati slijedeća glavna skupština, prepušta se upravnom odboru time, da je u izgled stavljen jedan izlet.

Predsjedatelj izjavljuje, da su stigla dva predloga g. Dojkovića i to:

1. o reorganizaciji šumarske službe u zemlji i

2. o promjeni društvenih pravila, te poziva predlagatelja, da iste predloge obrazloži.

Nakon obrazloženja izvjestiteljeva o prvom predlogu otvara se sveopća debata, koja se svršava time, da g. predsjedatelj poziva izvjestitelja, da formulira svoj predlog.

Predlog je prihvaćen kako glasi i to:

»Obzirom na sadanje stanje šumarsko-tehničke službe kod političke uprave u zemlji, koja ne odgovara više interesima službe, struke i interesenata, zaključuje glavna skupština kr. zemaljsku vladu umoliti, da izvoli što moguće prije pristupiti reorganizaciji te službe, te pri tome uvažiti slijedeća načela:

1. da se tom prigodom uvede jedinstveni status toga osoblja, da se viši dnevni razredi u šumarskom odsjeku i kod kr. žup. oblasti onako kreiraju, kako to interesi službe i materijalni probitci dotičnih namješteneva gledom na promaknuća inih zemaljskih namješteneva neminovno iziskuju,

2. da se dnevni razredi šumar. tehničara kr. kot. oblasti tako ustroje, da po $\frac{1}{3}$ istih bude promaknuto u X., IX. i VIII. čin, razred, pri čem bi se imali dnevni razredi medju abituriente srednje i visokoškolske stručne kvalifikacije kod prvog popunjavanja, uvaženjem sadanjih rangova, tako razdijeliti, da se zasebno zbroje ukupne službene godine šumara srednjoškolaca i one visokoškolaca, stave u omjer prema svoti svih službenih godina te službene kategorije, te da se jedni i drugi u taj činovni razred uvrstaju prema odgovarajućem postotku njihovih službenih godina time, da se pri računanju službene dobe višeškolaca efektivnim njihovim službenim godinama pribroje jošte 4 godine kao odšteta za dulje trajanje njihovih nauka«.

Zatim se prihvata posebni slijedeći predlog:

»Da se kr. zemaljska vlast zamoli, da do zakonodavnog uredjenja gornje organizacione osnove izvoli polovicu kr. kot. šumara X. čin. razreda promaknuti u IX dnevni razred, kao što je to učinjeno u struci veterinarskoj«.

Konačno se izabire jedan pododbor od 4 lica, da izradi naprvo predloženu prestavku, u koji se izabiru gg. Dojković, Čmelik, dr. Vučković i Erny. Isti odbor imade izraditi predstavku i glede upravitelja kotarskih šumarija kod imov. obćina, da imadu doći u VIII. č. razred kao i kot. šumari kod političke uprave i to na predlog nadšumara gosp. Oskara pl. Agića.

Radi poodmaklog vremena povlači predlagatelj svoj drugi predlog o promjeni društvenih pravila.

Za ovjerovljenje zapisnika izabiru se gospoda Dojković Vilim i Čmelik Vilim

Zaključeno i potpisano:

Dojković v. r., Čmelik v. r., Fischbach v. r.

Dr. Vučković v. r.
kao perovodja.

U mjesto vijenca na odar blagopokojne supruge college kotar šumara Oskara Seidela, doprinjelo je činovništvo ogulinske imov. obćine 20 kruna za »Literarnu zakladu hrv.-slav. šumar. društva utemeljenu u spomen pok. zemalj. šum. nadzornika A. Borošića«.

Razno.

Šandor Imre trgovac šum. sjemenja, šum. biljka itd. koji je naš član i koji je posjetio i našu zadnju šumar. skupštinu oglašuje od danas u svakom broju Šum. lista, te njegovu tvrdku gg. članovima preporučujemo.

Broj 197590

IV.—5-

Natječaj za šumske procjenitelje

Kod zemaljske vlade za Bosnu i Hercegovlju imade se odmah popuniti više mjesta za šumske procjenitelje u provadjanju agrarnih operacija.

Ova se mjesta dijele prema teoretskoj naobrazbi i dosadanjoj praktičnoj uporabi natjecatelja u tri kategorije, a skopčana su s ovim berivima:

1. Za procjenitelje I. kategorije godišnja plaća 4800 K.
2. Za procjenitelje II. kategorije godišnja plaća 3600 K.
3. Za procjenitelje III. kategorije godišnja plaća 1600 K.

Osim toga pripadaju procjeniteljima za vrijeme izvanjskog rada, prema kategoriji u kojoj su namješteni, dnevnice od 20 K, 15 K, odnosno 10 K, te se u tu svrhu uračunavaju svi troškovi putovanja, koja su u izvršivanju službe potrebita.

Faktične izdatke dolaska će se nadoknaditi.

Namještenje je privremeno i provisorno za vrijeme potrebe i ne daje prava niti na stalno namještenje u zemaljskoj službi, niti na mirovinu.

Rok se otkazu ustanavljuje sa obje strane na 3 mjeseca.

Uslovi za primanje u pojedina od ovih mjesta su:

1. Dokaz o bos.-herc. zemaljskom pripadništvu ili austrijskom ili ugarskom državljanstvu;
2. Svjedodžba moralnog i političkog vladanja;
3. Dokaz o propisno dovršenim naukama na c. kr. visokoj školi za kulturu tla u Beču, ili na kr. ug. šumarskoj akademiji u Schemnitzu ili pak na kr. šumarskoj akademiji u Zagrebu, ili najmanje o redovitom dovršenju nauka na kojoj šumarskoj srednjoj školi ili njoj ravnopravnom inom zavodu.
4. Natjecatelji za mjesta I. i II. kategorije imaju da dokažu osim svojih stručnih nauka još i dulju uporabu kod procjenjivanja ili uredjivanja šuma ili kao povjerenici za katastralno procjenjivanje.

5. Tjelesna sposobnost za službu u brdima, koju valja uredovnom lječničkom svjedodžbom obrazložiti.

6. Poznavanje srpsko-hrvatskog ili kojeg drugog slavenskog jezika. Oni natjecatelji, koji srpsko-hrvatskom jeziku nisu vješti, moraju se obvezati, da će se kroz godinu dana u tom jeziku toliko izvježbati, koliko im je potrebno za uredovanje sa strankama, jer bi im se inače moralo otkazati službu.

Molbe za podjeljenje ovih mjesta imadu se najdulje do 31. oktobra o. g. ovdje predložiti. Ove se molbe imadu sa 1 K, a svaki prilog sa 20 h biljegovati. U slučaju pomanjkanja bos.-herc. biljegovki dopušteno je odpadajuću svotu molbi u gotovom priložiti.

Sarajevo, dne 11. augusta 1913.

Zemaljska vlada za Bosnu i Hercegovinu.

Broj 46.696—1913.

Natječaj.

Na temelju § 7. zakona od 22. siječnja 1894. kojim se uredjuje šumarsko-tehnička služba kod političke uprave u kraljevinama Hrvatskoj i Slavoniji, raspisuje se ovime natječaj za popunjene četiri (4) mjesta kr. kotarskih šumara u X. činovnom razredu u području nekih županijskih i kotarskih oblasti.

Sa svakim od ovih mjesta skopčana je početna plaća godišnje od 2000 K (dvije hiljade kruna) sa pravom zaračunavanja pristoja za službena putovanja prema postojećim propisima, te stanarinom prema mjestu opredjeljenja, odnosno stanom u naravi.

Molitelji, koji žele polučiti koje od navedenih mjesta, moraju biti vješti hrvatskom, kao uredovnom jeziku u govoru i pismu, te moraju biti ovozemni pripadnici.

Molbenice svoje imadu obložiti:

1. apsolutorijem o svršenim naukama u smislu § 6., alineja 1. gore citiranog zakona,

2. svjedočbom o položenom državnom ispit u osposobljujućeg za samostalno vodjenje šumskog gospodarstva,

3. lječničkom svjedočbom o tjelesnoj sposobnosti za izvršivanje vanjske službe,

4. krstnim listom,

5. svjedočbom nadležne političke oblasti o ponašanju i

6. domovnicom.

Ovako obložene molbenice imadu se propisanim putem podastrijeti kr. zemaljskoj vladi, odjelu za unutarnje poslove, u Zagrebu najkasnije do konca mjeseca rujna 1913. i to oni, koji su u službi putem svoje predpostavljene oblasti, dok drugi putem svoje predpostavljene političke oblasti.

U Zagrebu, dne 6. kolovoza 1913.

**Kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljska vlada,
odjel za unutarnje poslove.**

Oglas dražbe stabala.

Vlastelinstvo biskupije djakovačke, prodavati će dne 11. rujna 1913. u 10 sati prije podne putem javne pismene dražbe kod vlastelinskog ravnateljstva u Djakovu:

Vrst drveća	Broj stabala	Procjenjena drvna gromada u m. gradje goriva		O p a s k a
		gradje	goriva	
hrast	4822	, 4859	1902	Stabla su označena tekućim brojevima.
bukva, grab i cer	—	—	41780	Medje sjećinah u naravi su točno i vidljivo označene.
Ukupno . .	4822	4859	43682	—

Pobliži dražbeni uvjeti mogu se viditi u pisarni vlastelinskog ravnateljstva u Djakovu.

**Vlastelinstvo biskupije djakovačke
u Djakovu.**

Broj 4089/1913.

Oglas dražbe hrastovih stabala.

Kod podписанog gradskog poglavarstva obavit će se dne 15. rujna 1913. javna dražba 37736 komada hrastovih stabala, nalazećih se u odjelima V., VI., VII. i IX. gradske šume Kotar.

Spomenuta stabla procjenjena su na 104502 m³ gradje, a isklična cijena im je 2,989 500 kruna.

Izvadak iz dražbenih uvjeta.

1. Dražba obdržavati će se samo putem pismenih ponuda, koje imadu biti propisno bijegovane i providjene na omotu opazkom »Ponude na 37736 komada hrastovih stabala u gradskoj šumi Kotar, koja će se prodavati dne 15. rujna 1913. kod gradskog poglavarstva u Petrinji.

2. U ponudi mora izrijekom navedeno biti, da su nudiocu dražbeni uvjeti točno poznati i da na iste bezuvjetno pristaje.

3. Ponudu imade nudioc odnosno njegov punomoćnik vlastoručno potpisati i priložiti joj žaobinu od 5 (pet) % isklične cijene bud u gotovu

novcu bud u vrijednostnim papirima, koji po zakonu pružaju pupilarnu sjegurnost i imada priznatu sposobnost za jamčevine.

Dražbeni uvjeti mogu se saznati za vrijeme uredovnih sati kod gradskog poglavarstva u Petrinji.

Gradsko poglavarstvo.

U Petrinji, dne 2. srpnja 1913.

Gradonačelnik:
Šimonić.

Kr. ug. ministar za poljodjelstvo.

Broj 76.700

I. B—3

Oglas dražbe hrastovine.

Kod kr. nadšumarskog ureda u Vinkovcima obdržavati će se dne 22. rujna 1913. u 9 satih prije podne dražbena rasprava, radi prodaje hrastovog, jasenovog, brestovog i inog drvnog materijala na panju, na dolje potanko izkazanim sjećinama.

Tekući broj	Ime šumarije	Naziv šumskog sreza	površina sjećine k.jut.	Broj stabala					Procjenjena vrijednost kruna	Opaska
				hrast	jasen	brest	ino			
				k o m a d a						
1	Jasenovac	Čadjavski bok	50·90	2384	352	1185	586	399.314		
2	"	Dvojani	40·65	586	—	185	38	186.698		
3	Lipovljani	Savički gjol	48·73	585	213	193	26	139.129		
4	Raić	Suše	60·00	856	10.306	—	—	281.661		
5	Jamina	Puk I.	45·47	1307	4	170	47	245.282		
6	"	Puk II.	45·48	1261	2	78	27	223.986		
Ukupno			291·23	6929	10.907	1811	1067	1.476.070		

Ponude imaju se providiti odgovarajućom pet postotnom (5%) žao-binom ponudjene kupovnine.

Dražbeni i ugovorni uvjeti mogu se kod kr. nadšumarskog ureda u Vinkovci uviditi, te na zahtjev po rečenom nadšumarskom uredu i priposlati.

U Budimpešti, u kolovozu 1913.

Kr. ug. ministar za poljodjelstvo.

Broj 3590 ex 1913.

Oglas dražbe stabala.

Gospodarstveni ured petrovaradinske imovne obćine u Mitrovici prodaje dne 29. Septembra 1913. u 11 sati prije podne putem javne pismene dražbe slijedeća stabla:

1. U šumi Neprečava Okružje 6, 7 t 8: 776 hrastova i 170 brestova. Isklična cijena 155.998 kruna.
2. U šumi Neprečava Okružje 4 i 5: 768 hrastova i 135 brestova. Isklična cijena 132.985 kruna.
3. U šumi Radjenovci Okružje 5: 402 hrasta i 19 brestova. Isklična 147.090 kruna.
4. U šumi Radjenovci Okružje 4 i 5: 259 brestova. Isklična cijena 37.650 kruna.
5. U šumi Županja: 1053 hrasta. Isklična cijena 117.135 kruna.
6. U šumi Senajske bare: 1025 hrastova. Isklična cijena 68.398 K
7. U šumi Karakuša: 2261 hrast. Isklična cijena 212.220 kruna.
8. U šumi Baradinci: 651 hrast. Isklična cijena 48.884 kruna.

Kod svih skupina prodaje se samo za tehničke svrhe sposobno drvo. Pobliži dražbeni uvjeti mogu se viditi kod potpisanih ureda, kod morovičke i bosutske šumarije u Moroviću, te kod šumarija u Klenku i Ogaru.

Mitrovica, 26. Augusta 1913.

Gospodarstveni ured
petrovaradinske imovne općine.

Kr. kotarska oblast u Našicama.

Broj 10835.

Dne 21. kolovoza 1913.

Predmet: Crkvari-Jošava sf. z. z. prodaja
bukovih stabala dražbom.

Dražbeni oglas.

Dozvolom kr. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove u Zagrebu od 23. studenoga 1912. broj 56746 i od 30. srpnja t. g. broj 46767 raspisuje se javna dražba pismenom ponudom na 10 000 bukovih stabala, zabilježenih od tek. broja 1- do 6407. a procijenjenih na 49.280 K.

Dražba obdržavat će se u uredu kr. kot. oblasti Našice dne 1. listopada 1913. u 11 sati prije podne po uredovnom satu.

Ponude, providjene biljegom od 1 K, imaju biti obložene jamčevinom od 10% od ponudjene svote, a to u gotovom novcu, ili u ovozemnim državnim obveznicama ili inim u kraljevini Hrvatskoj i Slavoniji zaključitu pupilarnu vrijednost imajući vrijednostnim papirima.

U ponudi imade se izrično iztaći, da su nudiocu dražbeni uvjeti poznati i da ih usvaja.

Kasnije stigle ponude tako i brzjavne neće se u obzir uzeti kod dražbe.

Potanki uvjeti mogu se za vrijeme uredovnih sati kod ove kr. kotarske oblasti vidjeti.

Kotarski upravitelj:
Dr. Barać v. r.

Gg. članovi, koji duguju članarinu, umoljavaju se, da ovu što prije uplate — jer će se oni, koji dugovne te do konca listopada ove godine ne uplate — morati iz članstva brisati a dugovine njihove sudbenim putem utjerati.

Predsjedništvo.

Šumarsko-tehnička poslovница

(kr. šum. nadsavjetnik u m. Gyula Kuzma).

Br. 3-2 ZAGREB, Hercegovačka ul. 18/a.

Preuzima nadzor privatnih šuma i kontrolu mjestne uprave. Posreduje kod kupo-prodaje dobara sviju vrsti. Obavlja izmjeru i mapiranje šuma. Sastavlja šumske-gospodarstvene osnove. Preuzima obavu procjene za prodaju opredjeljenih šumskega sastojina i kontrolira dovršene radnje. U obće obavlja sve poslove šumarsko-tehničke, lovstvene i drvarske struke.

Br. 12-1 Dobavljam samo sjemenje najbolje vrsti.

Cjenik sadava i franko.

Sándor Imre
= trgovina =
šumskog sjemenja
i gojilište biljka u
Székesfehérváru.

Dobavlja
svake vrsti šumskog
sjemenja, šumske
biljka, voćaka i divljaka
najbolje =
= kakvoće

Strogo podnudjena podvrsna

Umoljava se prije naručbe svakako zatražiti offerte.

SADRŽAJ.

	Strana
Uredjenje visokih pašnjaka po alpinskom uzoru. M. Marinović,	
M. Sziget	365—377
Hrastova medljika. Od Dr. Stj. Gjurašina	377—385
Pukove promjerke	385—386
Izvještaj o redovitoj XXXVII. glavnoj skupštini hrv.-slav. šumarskog društva, obdržavanoj 4. kolovoza 1913. u »Šumarskom domu« u Zagrebu	387—392
Društvene vijesti: Zapisnik sjednice upravl. odbora hrv.-slav. šum. društva, držane 14. travnja 1913. — Zapisnik XXXVII. redovite glavne skupština hrv.-slav. šumarskoga društva.	
— U mjesto vijenca na odar	393—400
Razno: Šandor Imre	400
Natječaji. — Oglas	400—404

Br. 12—12 Zlatna kolajna sa izložbe u Parizu 1900.

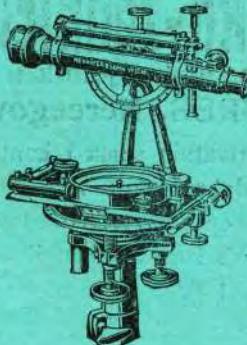
Neuhöfer i sin (Neuhöfer & Sohn)

c. kr. dvorski mehaničar
Beč, V. Hartmannsgasse 5.

Izrađuje pod jamstvom izvrstne izrade i točne rektifikacije

Bousolne strojeve
sa optičkom distanz-
mjerom.

Mjerače sto-
love. Perspek-
tiv ravnala.

Letve za nive-
liranje. Šu-
marske bou-
sole.

Promjerke

iz željeza i drva.

Mjeračke vrpce

iz platna ili ocjela.

Planimetre itd. — Pantografe.

Brojne čekiće, aparate za prenasanje, crtala kao i sve vrsti matematičkih strojeva i mjerila.

Ilustrovani cjenici hadava

Svi se popravci obavljaju najbolje i u najkraćem roku.

Sveudiljna zaliha
svih vrsti mjeračkih
strojeva i pomagala.

